

Finansutskottets betänkande 2024/25:FiU22

Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse om verksamheten i Internationella valutafonden (IMF), Världsbanksgruppen och regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024 till handlingarna. Skrivelsen behandlar bl.a. institutionernas arbete med frågor som rör finansiell och monetär stabilitet och insatser som har varit av särskild vikt under 2023 och 2024. Av skrivelsen framgår även regeringens prioriteringar för institutionernas verksamhet.

Utskottet föreslår också att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25 som behandlas här. Motionerna handlar om makrotillsyn och bolånemarknaden, hushållens tillgångar och skulder, kreditupplysning och inkassoverksamhet, struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, kapitalförsörjning i hela landet, SBAB, transparens och likviditet på finansmarknaden, kontanthantering och betaltjänster, penningtvätt och bank- och betalningsbedrägerier samt en hållbar finansmarknad.

I betänkandet finns 22 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Skrivelse 2024/25:82 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024.

Cirka hundra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet7

Ärendet och dess beredning.....7

Utskottets överväganden.....9

Verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen
och regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024.....9

Makrotillsyn och bolånemarknaden21

Det andra amorteringskravet26

Hushållens tillgångar och skulder.....27

Kreditupplysning och inkassoverksamhet29

Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden.....31

Kapitalförsörjning i hela landet37

SBAB38

Transparens och likviditet på finansmarknaden40

Kontanthantering och betaltjänster43

Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier47

En hållbar finansmarknad.....52

Reservationer55

1. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (S).....55

2. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (C)56

3. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (MP)57

4. Det andra amorteringskravet, punkt 3 (SD).....57

5. Det andra amorteringskravet, punkt 3 (C)58

6. Hushållens tillgångar och skulder, punkt 4 (S, V).....59

7. Kreditupplysning och inkassoverksamhet, punkt 5 (SD).....59

8. Kreditupplysning och inkassoverksamhet, punkt 5 (C).....60

9. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 6
(SD).....61

10. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 6
(C)62

11. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 6
(MP)63

12. Kapitalförsörjning i hela landet, punkt 7 (S, V).....64

13. SBAB, punkt 8 (S, V).....65

14. SBAB, punkt 8 (MP)65

15. Transparens och likviditet på finansmarknaden, punkt 9 (SD).....66

16. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 10 (S)67

17. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 10 (V).....68

18. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 10 (C).....69

19. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 10 (MP).....70

20. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 11 (S).....71

21. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 11 (V).....72

22. En hållbar finansmarknad, punkt 12 (MP).....73

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag74

Skrivelsen.....74

Motioner från allmänna motionstiden 2024/2574

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen och regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024

Riksdagen lägger skrivelse 2024/25:82 till handlingarna.

2. Makrotillsyn och bolånemarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:782 av Monica Haider (S),

2024/25:1387 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2622 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP),

2024/25:2623 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 16,

2024/25:2786 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 29, 32 och 33,

2024/25:3075 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 13,

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3,

2024/25:3083 av Markus Wiechel och Ann-Christine Frohm (båda SD) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

3. Det andra amorteringskravet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:165 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och

2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 31.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

4. Hushållens tillgångar och skulder

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:372 av Adrian Magnusson (S),

2024/25:3190 av Niklas Karlsson m.fl. (S) yrkande 25 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 6 (S, V)

5. Kreditupplysning och inkassoverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) yrkande 1,

2024/25:164 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD),

2024/25:1657 av Karin Sundin (S) yrkandena 6 och 7,

2024/25:2033 av Mats Green och Anna af Sillén (båda M) och
2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (C)

6. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:129 av Isak From och Helén Pettersson (båda S) yrkandena 1 och 3,

2024/25:145 av Denis Begic (S),

2024/25:584 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3,

2024/25:748 av Kristoffer Lindberg (S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 10,

2024/25:1486 av Arber Gashi m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:1622 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 17,

2024/25:2516 av Markus Kallifatides m.fl. (S),

2024/25:2518 av Malin Björk m.fl. (C),

2024/25:2685 av Tomas Eneroth (S),

2024/25:2787 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2024/25:2925 av Sten Bergheden (M),

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 49,

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och

2024/25:3119 av Eric Westroth (SD).

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (C)

Reservation 11 (MP)

7. Kapitalförsörjning i hela landet

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1642 av Anders W Jonsson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C),

2024/25:2209 av Ida Karkiainen m.fl. (S) och

2024/25:3195 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 12 (S, V)

8. SBAB

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:2380 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M) yrkande 3,

2024/25:2645 av Janine Alm Ericson och Katarina Luhr (båda MP),

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 13 (S, V)

*Reservation 14 (MP)***9. Transparens och likviditet på finansmarknaden**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:163 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2024/25:166 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

*Reservation 15 (SD)***10. Kontanthantering och betaltjänster**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:60 av Torsten Elofsson (KD),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 8,

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3,

2024/25:943 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S),

2024/25:1248 av Louise Thunström (S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 22,

2024/25:1797 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2024/25:1876 av Roland Utbult (KD),

2024/25:2080 av Lars Beckman (M),

2024/25:2834 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 12–14,

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 11–13.

*Reservation 16 (S)**Reservation 17 (V)**Reservation 18 (C)**Reservation 19 (MP)***11. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkandena 17–20,

2024/25:361 av Adrian Magnusson (S),

2024/25:481 av Mikael Larsson (C),

2024/25:766 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 13,

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:1904 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2024/25:2679 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 12,

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 97–99,

2024/25:3184 av Bo Broman och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 1–3 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 7, 9 och 10.

Reservation 20 (S)

Reservation 21 (V)

12. En hållbar finansmarknad

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:357 av Markus Kallifatides och Mathias Tegnér (båda S),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 23 och 69,

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 37 och

2024/25:2684 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Reservation 22 (MP)

Stockholm den 3 april 2025

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Eva Lindh (S), Ida Drougge (M), Ida Gabrielsson (V), Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Cecilia Rönn (L), Joakim Sandell (S) och Linus Lakso (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas inledningsvis regeringens skrivelse om verksamheten i Internationella valutafronden (IMF), Världsbanksgruppen samt regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024. Skrivelsen behandlar institutionernas arbete med frågor som rör finansiell och monetär stabilitet, övervakning och analys av den ekonomiska utvecklingen, institutionernas finansiella insatser och resurssituation, nya låneformer och låneramverk samt ägarnas inflytande i och styrningen av institutionerna. I skrivelsen redogör regeringen även för frågor och insatser som har varit av särskild vikt för institutionerna under redovisningsperioden, samt institutionernas verksamhet med koppling till riksdagens mål för finansmarknadsområdet. Av skrivelsen framgår även regeringens prioriteringar för institutionernas verksamhet.

Skrivelsen, som är den åttonde i ordningen, har tagits fram som ett svar på ett tillkännagivande från riksdagen om behovet av en regelbunden skrivelse där regeringen redovisar arbetet med frågor som rör IMF och andra finansiella institutioner där Sverige är medlem (bet. 2016/17:FiU22 punkt 1, rskr. 2016/17:186). Regeringen redogör vartannat år för arbetet inom IMF och vartannat år för arbetet inom såväl IMF som andra finansiella institutioner.

Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Därefter behandlas tematiskt ett hundratal motionsyrkanden om finansmarknadsfrågor från allmänna motionstiden 2024/25. Motionerna handlar om makrotillsyn och bolånemarknaden, hushållens tillgångar och skulder, kreditupplysning och inkassoverksamhet, struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, kapitalförsörjning i hela landet, SBAB, transparens och likviditet på finansmarknaden, kontanthantering och betaltjänster, penningtvätt och bank- och betalningsbedrägerier samt en hållbar finansmarknad. Samtliga motionsförslag är i form av tillkännagivanden till regeringen. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan.

Finansutskottet anordnar årligen ett offentligt sammanträde med utfrågning av Finansiella stabilitetsrådet, där företrädare för regeringen, Riksbanken, Riksgäldskontoret och Finansinspektionen ingår. Årets utfrågning hölls den 21 januari 2025 på temat Finansiell stabilitet och makrotillsyn: amorteringskrav och bolånetak. I utfrågningen medverkade finansmarknadsminister Niklas Wykman, riksbankschef Erik Thedéen, riksgäldsdirktor Karolina Ekholm och Finansinspektionens generaldirktor Daniel Barr. Uppteckningar från utfrågningen publiceras i rapportserien rapporter från riksdagen (2024/25:RFR7).

I oktober 2024 lämnade finansminister Elisabeth Svantesson, vice riksbankschef Anna Seim och bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin

Doua information till finansutskottet och utrikesutskottet inför IMF:s och Världsbankens årsmöten den 21–26 oktober 2024 (prot. 2024/25:8).

Utskottets överväganden

Verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen och regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse om verksamheten i IMF, Världsbanksgruppen och regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024 till handlingarna. Skrivelsen behandlar bl.a. institutionernas arbete med frågor som rör finansiell och monetär stabilitet och insatser som har varit av särskild vikt under perioden. Utskottet anser att skrivelsen ger en bra bild av verksamheten i institutionerna de senaste två åren. Det är också värdefullt att regeringens prioriteringar i förhållande till verksamheten redovisas tydligt i skrivelsen.

Skrivelsen

I skrivelsen redovisar regeringen verksamheten i Internationella valutafonden (IMF), Världsbanksgruppen samt regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024.¹ De regionala utvecklings- och investeringsbanker som behandlas är Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB), Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), Europeiska investeringsbanken (EIB) och Nordiska investeringsbanken (NIB).

Regeringen framhåller att institutionernas arbete under 2023 och 2024 till stor del har påverkats av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och dess ekonomiska effekter, samt av insatser kopplade till klimatförändringar. I skrivelsen redogörs därför för institutionernas stöd till Ukraina och deras stöd på klimatområdet. Regeringen anför vidare att institutionernas arbete med jämställdhet och hållbarhetsfrågor redovisas när så är relevant i skrivelsens olika avsnitt.

Policy- och analysarbete för finansiell och monetär stabilitet

Bland de internationella finansiella institutioner som redogörs för i skrivelsen är det IMF som har störst fokus på åtgärder som främjar finansiell och monetär stabilitet. IMF fortsatte 2023 och 2024 med att tillhandahålla omfattande långivning till medlemsländer i svårigheter, vilket enligt regeringen bidrog till att stabilisera de finansiella marknaderna och det monetära systemet. IMF har

¹ Världsbanksgruppen består av Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD), Internationella finansieringsbolaget (IFC) och Internationella utvecklingsfonden (IDA).

även fortsatt att arbeta med att bredda sin verksamhet till att omfatta fler områden som har betydelse för finansiell stabilitet, bl.a. jämställdhet, klimat, och digitala valutor. IMF har även utvecklat sina metoder för hur institutionen arbetar i konflikttrubbade länder. Vidare bedriver IMF övervakning i syfte att upprätthålla stabilitet och förebygga kriser i det internationella finansiella och monetära systemet. Två gånger per år publicerar IMF rapporter som behandlar den globala ekonomin och det finansiella systemet, och ytterligare två gånger årligen publiceras uppdaterade prognoser. IMF utvärderar också enskilda länder genom årliga s.k. artikel IV-konsultationer. I början av 2024 genomfördes en konsultation för Sverige. En utvärdering av Sveriges finansiella sektor genomfördes under 2022 och behandlades av IMF:s exekutivstyrelse 2023.

Världsbanksgruppen främjar finansiell stabilitet genom att stödja framväxande ekonomier och låginkomstländer i deras arbete med att hantera effekterna av ekonomiska kriser, utveckla lokala kapitalmarknader, bygga hållbara banksystem, granska och utvärdera finansiella system samt stärka övervakningen av banksystem. Världsbanksgruppen bidrar även indirekt till finansiell stabilitet, bl.a. genom stöd till strukturella reformer i framväxande ekonomier och låginkomstländer.

AIIB, EBRD, EIB och NIB har inte några särskilt angivna mandat att främja finansiell och monetär stabilitet, men institutionerna bidrar indirekt till detta genom att i sina verksamheter verka för ökade investeringar för en starkt hållbar tillväxt.

Regeringens prioriteringar

Regeringen anser att IMF fyller en viktig funktion genom att, med en hög grad av integritet och oberoende, utvärdera och lämna rekommendationer om såväl enskilda länder som den globala ekonomin. Nästan samtliga av världens länder är representerade i institutionen, och dess exekutivstyrelse är därför ett lämpligt forum för att utvärdera och diskutera länders ekonomiska politik. Det är viktigt att IMF kontinuerligt anpassar sin verksamhet och kompetens till förändringar och utmaningar i världsekonomin som påverkar makroekonomisk stabilitet och ger uppkomst till sårbarheter, t.ex. ekonomiska och finansiella risker kopplade till klimatförändringar, ojämlikhet och digitalisering.

Institutionernas finansiella insatser och resurssituation

Finansiella insatser

De internationella institutionernas finansiella insatser syftar till att främja en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling, med direkt eller indirekt positiv påverkan på den finansiella stabiliteten. Institutionernas totala insatser uppgick till sammanlagt 4 261 miljarder kronor under 2022 och 2023. De institutioner som har verksamhet i Ukraina fokuserade sina insatser på att utöka stödet till landet med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av

landet. Institutionerna vidtog också åtgärder för att utöka möjligheterna till utlåning, framför allt genom en mer effektiv användning av befintligt kapital och införande av nya finansieringslösningar.

I slutet av 2023 hade IMF utestående lån om ca 1 605 miljarder kronor, vilket kan jämföras med ca 1 634 miljarder kronor under föregående år. Argentina, Egypten och Ukraina var de länder som tog del av den största andelen av utlåningen under perioden. Av den totala utlåningen 2023 avsåg 17 procent subventionerade lån till låginkomstländer, vilket kan jämföras med 14 procent 2022. Efterfrågan på lån från IMF var fortfarande hög 2022 och 2023 jämfört med utlåningen före pandemin.

Världsbanksgruppens finansiella åtaganden uppgick fr.o.m. juli 2023 t.o.m. juni 2024 till 1 293 miljarder kronor. Världsbanksgruppens finansiering för att bistå länder i Afrika var under redovisningsperioden dess största verksamhetsområde, med 32 procent av institutionens investeringar.

EIB fattade 2023 beslut om ny finansiering om sammanlagt 1 014 miljarder kronor. Under 2024 fattade EIB beslut om stöd till Ukraina om 5,8 miljarder kronor i form av likviditetsstöd och för finansiering av bl.a. infrastruktur och energi. EIB fortsatte också att öka sin utlåning till gröna investeringar, infrastruktur och innovation. Cirka 90 procent av EIB:s utlåning gick till projekt inom EU. Institutionens insatser i Sverige uppgick 2023 till 33 miljarder kronor, jämfört med 23 miljarder kronor 2022.

EBRD:s investeringar uppgick 2023 till 151 miljarder kronor. Turkiet, Polen, Egypten och Ukraina var de största låntagarna 2023. Till följd av EBRD:s fokus på Östeuropa påverkades institutionens verksamhet under 2023 och 2024 påtagligt av Rysslands krig mot Ukraina.

Under 2023 betalade NIB ut sammanlagt 40 miljarder kronor i lån. Första halvåret 2024 uppgick lånutbetalningarna till 22 miljarder kronor, vilket är något mer än under samma period 2023. Under 2023 uppgick Sveriges andel av de utbetalda lånen till 34 procent.

Under 2023 uppgick AIIB:s totala utlåning till 63 miljarder kronor. Totalt godkändes 50 projekt i 19 länder under 2023. De största mottagarna var Indien, Turkiet och Filippinerna.

Regeringens prioriteringar

Regeringen välkomnar att de internationella finansiella institutionerna har agerat kraftfullt och bistått medlemsländerna att hantera de ekonomiska konsekvenserna till följd av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Det är vidare viktigt att institutionerna motverkar global ekonomisk fragmentering. Regeringen välkomnar att institutioner med verksamhet i Ukraina har agerat skyndsamt för att mobilisera finansiellt stöd till landet. Institutionerna har även bidragit med tekniskt stöd och samordning av internationella insatser i landet. Regeringen anser att det är viktigt att institutionerna, inom sina respektive mandat, även behåller fokus på långsiktiga utmaningar, som klimatförändringar och att främja en inkluderande och hållbar tillväxt.

Institutionernas resurssituation

IMF ser regelbundet över sina kvotresurser. Den 16:e kvotöversynen avslutades i december 2023 och resulterade i en höjning av kvoterna med 50 procent, utan någon förändring i ländernas kvotandelar. Höjningen av kvoterna ska följas av en minskning av temporära lån (New Arrangements to Borrow, NAB) och ersätta de bilaterala lånen. Det innebär att storleken på institutionens totala resurser och utlåningskapacitet inte förändras till följd av kvothöjningen. För att höjningen ska träda i kraft krävs att medlemsländer som tillsammans innehåller motsvarande minst 85 procent av kvoterna godkänner höjningen. Efter förslag i vårandringsbudgeten för 2024 beslutade riksdagen i juni 2024 att bemyndiga regeringen att öka Sveriges kvot i IMF med 32 miljarder kronor. Vidare bemyndigades Riksbanken att betala det nödvändiga beloppet till IMF (prop. 2023/24:99, bet. 2023/24:FiU21, rskr. 2023/24:241–253). Regeringen beslutade i oktober 2024 att öka Sveriges kvot. USA har över 15 procent av kvoterna, vilket innebär att kvothöjningen behöver godkännas av landet för att träda i kraft. USA hade per den 31 december 2024 inte godkänt kvothöjningen. För att IMF ska ha tillräckliga resurser i avvaktan på att kvothöjningen träder i kraft, krävs enligt institutionen att de bilaterala lånen tillfälligt förlängs och att NAB tillfälligt bibehålls på samma nivå. Riksbanken lämnade i september 2024 en framställning till riksdagen om att medge att lämna krediter till IMF. Riksdagen beslutade om att medge detta i november 2024 (framst. 2024/25:RB3, bet. 2024/25:FiU15, rskr. 2024/25:29).

I juli 2023 beslutade IBRD inom Världsbanksgruppen om en stadgeändring som innebar att en volymbegränsning för utlåning och utställande av garantier togs bort. Begränsningen ansågs överflödig, eftersom utlåningen begränsas av de riskbaserade kapitaltäckningsramverk som institutionen har infört. Regeringen beslutade i augusti 2023 att godkänna stadgeändringen. Exekutivstyrelsen har vid två tillfällen beslutat att sänka institutionens kapitaltäckningskrav. Vidare har Världsbanksgruppen utvecklat nya instrument för att tillgängliggöra kapital, bl.a. hybridkapital och en garantiplattform. Efter förslag i höständringsbudgeten 2024 beslutade riksdagen i november 2024 att bemyndiga regeringen att under året besluta om förvärv av hybridobligationer från IBRD på högst 100 miljoner kronor (prop. 2024/25:2, bet. 2024/25:FiU11, rskr. 2024/25:52). Regeringen beslutade i december 2024 att förvärva hybridobligationer från IBRD för högst 100 miljoner kronor. I december 2024 avslutades den 21:a kapitalpåfyllnaden av IDA inom Världsbanksgruppen, som ska finansiera det treåriga arbetsprogrammet för 2025–2028. Det svenska bidraget finansieras inom biståndsramen och uppgick till 8,2 miljarder kronor. Den svenska utfästelsen motsvarade 3,3 procent av givarbidragen och Sverige blev därmed tionde största givare.

EIB:s totala ägarkapital uppgår till 2 873 miljarder kronor, varav 256 miljarder kronor utgör inbetalt kapital. Enligt regeringen är inga diskussioner om en eventuell kapitalhöjning planerade i nuläget.

EBRD:s totala ägarkapital uppgår till 346 miljarder kronor, varav 72 miljarder kronor utgör inbetalt kapital. Kriget i Ukraina har fått stora

finansiella konsekvenser för EBRD eftersom institutionen har betydande verksamhet i regionen. I december 2023 beslutade EBRD:s guvernörsstyrelse om en kapitalhöjning för att institutionen ska kunna fortsätta investera i Ukraina och samtidigt stötta andra verksamhetsländer. Kapitalhöjningen, som genomförs genom teckning av aktier som tilldelas medlemsländerna, trädde i kraft den 31 december 2024 och ökar EBRD:s inbetalda kapital med sammanlagt 46 miljarder kronor. Efter förslag i budgetpropositionen för 2025 beslutade riksdagen i december 2024 att bemyndiga regeringen att 2025–2029 besluta om Sveriges deltagande i kapitalhöjningen till EBRD, genom teckning av aktier om högst 1,15 miljarder kronor (prop. 2024/25:1 utg.omr. 2, bet. 2024/25:FiU2, rskr. 2024/25:120).

NIB:s totala ägarkapital uppgår till 92 miljarder kronor, varav 9,8 miljarder kronor utgör inbetalt kapital. NIB är den enda av de institutioner som behandlas i skrivelsen som delar ut vinst till ägarna. Utdelningen 2023 uppgick till 738 miljoner kronor, varav 255 miljoner kronor betalades ut till Sverige.

AIIB har ett beslutat grundkapital på 1 101 miljarder kronor och i juni 2024 hade 214 miljarder kronor betalats in.

Regeringens prioriteringar

Regeringen anser att de internationella finansiella institutionerna ska ha ändamålsenliga resurser och goda reserver för att även i ekonomiskt och finansiellt turbulenta perioder kunna bidra till finansiell stabilitet och ekonomisk utveckling i medlemsländerna. Detta bör åstadkommas genom att institutionerna har långsiktigt finansiellt hållbara utlåningsvolymerna, och inte genom regelbundna kapitaltillskott från medlemsländerna. Det förutsätter också fokus på resultat, kapital- och budgetmässig effektivitet samt en god styrning. De internationella finansiella institutionernas insatser ska ha ett mervärde jämfört med insatserna från privata aktörer. Risknivåerna i institutionernas verksamhet bör vara förenliga med kreditbetyg som möjliggör en upplåning med förmånliga villkor på den internationella kapitalmarknaden.

Förändringar i institutionernas låneramverk

Taket för lån under IMF:s General Resources Account (GRA), som begränsar hur mycket enskilda länder kan låna från institutionen, höjdes fr.o.m. mars 2023 och tolv månader framåt. Höjningen förlängdes därefter t.o.m. att den 16:e kvothöjningen träder i kraft. Vidare inrättade IMF under 2022 ett nytt temporärt låneinstrument för låg- och medelinkomstländer som har drabbats särskilt hårt av stigande livsmedelspriser eller störningar av livsmedelsexport till följd av Rysslands krig mot Ukraina. Inledningsvis godkändes instrumentet för tolv månader, men tiden förlängdes sedan t.o.m. mars 2024. IMF har under 2023 och 2024 haft en hög efterfrågan på lån från fonden för förmånliga lån för låginkomstländer och diskussioner om ytterligare resurser till fonden har förts. I oktober 2024 beslutade IMF:s exekutivstyrelse om en temporär lösning där en del av IMF:s överskott läggs på ett administrativt konto och därmed kan generera ränteintäkter till fonden.

Världsbanksgruppen har utvecklat ett nytt ramverk i syfte att uppmuntra medelinkomstländer att investera i s.k. globala kollektiva nyttigheter. Ramverket finansieras genom en nyinrättad fond.

På årsmötet i juni 2024 beslutade EIB:s guvernörsstyrelse att inleda en process för att ändra institutionens stadgar. Bakgrunden är en rekommendation från G20-ländernas expertgrupp för att förbättra multilaterala utvecklingsbankers kapitaltäckningsramverk. Den ändring som processen ledde fram till innebär att nivån för den nominella utlåningsgränsen togs bort från stadgarna och att denna i stället beslutas av EIB:s guvernörsstyrelse med enhällighet. Guvernörsstyrelsen beslutade samtidigt att höja den nominella utlåningsgränsen, under förutsättning att Europeiska unionens råd godkänner ändringen av stadgarna. Vidare har EIB under 2024 ändrat kraven för vilka projekt avseende produkter med dubbla användningsområden, dvs. produkter som kan användas både militärt och civilt, som kan finansieras av institutionen. Det tidigare kravet på att 50 procent av de förväntade intäkterna för sådana projekt skulle avse civil användning har utgått. När det gäller EIB:s garantifond för stöd till små och medelstora företag i ekonomiska svårigheter orsakade av utbrottet av covid-19-pandemin (SURE) meddelade EIB att den totala garantin för Sverige inte förväntas överstiga 7,5 miljarder kronor. Sveriges ägarandel uppgår till 3,45 procent, vilket motsvarar en statlig garanti på 10 miljarder kronor.

Kapitalhöjningen i EBRD bedöms skapa förutsättningar för institutionen att fortsätta stötta Ukraina och övriga verksamhetsländer. Under 2023 beslutade EBRD om två stadgeändringar. Ändringarna innebär att EBRD:s verksamhetsområde utvidgas till Irak och ett begränsat antal länder i Afrika söder om Sahara. Ändringarna innebär vidare att volymbegränsningen för EBRD:s utlåning, kapitalplacering och utställande av garantier i institutionens ordinarie verksamhet tas bort. Direktörsstyrelsen ska i stället fastställa och upprätthålla lämpliga begränsningar i EBRD:s kapitaltäckningsramverk för att skydda den finansiella sundheten och hållbarheten i institutionen. Ändringarna träder i kraft tre månader efter det att den nödvändiga majoriteten av medlemsländerna har godkänt dem. Regeringen beslutade i november 2023 att godkänna ändringarna.

NIB blev 2023 genomförandepartner till InvestEU-programmet. Inom ramen för InvestEU kan NIB tillhandahålla finansiering för investeringar som är i linje med institutionens mandat och som bidrar till målen för programmet. Under 2024 genomfördes en revidering av NIB:s hållbarhetsramverk som bl.a. innebär att NIB kan tillhandahålla finansiering till projekt inom försvarsindustrin som har både militära och civila användningsområden.

I juni 2024 godkände AIIB:s direktörsstyrelse möjligheten för institutionen att erbjuda utlåning i form av klimatinriktad budgetstöd. AIIB har under 2024 även inrättat en ny facilitet i syfte att förenkla för externa aktörer att genom gåvomedel samfinansiera institutionens projekt.

Regeringens prioriteringar

Regeringen välkomnar att de internationella finansiella institutionerna kontinuerligt och vid behov ser över sina låneformer och låneramverk samt gör lämpliga förändringar utifrån sina mandat. Det är viktigt att institutionerna ställer adekvata krav i samband med sina insatser och att stöd ges till reforminriktade länder. Regeringen anser att institutionerna kontinuerligt ska säkerställa att deras insatser har ett mervärde i förhållande till finansieringen från den privata marknaden. Institutionernas huvudfokus bör vara att uppnå verksamhetens bestämda resultatmål och att öka effektiviteten och ändamålsenligheten i utlåningen, vilket bör prioriteras före ökade utlåningsvolymerna. I arbetet med att ta fram strategier för internationella finansiella institutioner verkar regeringen bl.a. för ambitiösa mål om miljömässig och social hållbarhet, inklusive jämställdhet, i linje med institutionernas mandat, samt för tydliga ramverk för resultatuppföljning för att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande.

Institutionernas stöd till Ukraina

IMF har sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina stöttat Ukraina på flera sätt. Ukraina beviljades under 2022 bl.a. nödlån för att möta de mest akuta finansieringsbehoven och mildra de ekonomiska konsekvenserna av invasionen. IMF godkände under våren 2023 även ett ordinarie låneprogram om 172 miljarder kronor under fyra år. Utöver ekonomiskt stöd bidrar IMF med övervakning och analys av Ukrainas ekonomi samt med kapacitetsutveckling.

Under perioden 2022–2024 har Världsbanksgruppen tillgängliggjort 462 miljarder kronor i krisfinansiering till Ukraina. I oktober 2024 etablerade Världsbanksgruppen en särskild fond för vidareförmedling av finansiellt stöd till Ukraina som en del i att genomföra G7-ländernas överenskommelse att använda den framtida avkastningen från frysta ryska centralbankstillgångar som stöd till Ukraina. I november 2023 bidrog Sverige med 600 miljoner kronor till Ukraina och Moldavien genom en utökad krisfacilitet i IDA. Vidare beslutade regeringen i december 2023 om ett stöd på 900 miljoner kronor till Världsbanksgruppens samfinansieringsfond med bredare fokus på Ukrainas centrala infrastruktur inom energi, bostäder, hälsa och transporter. Världsbanksgruppen har även en samordnande roll för det internationella samfundets stöd till Ukraina och har ett nära samarbete med den ukrainska regeringen kring uppbyggnaden av landet.

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 har EIB godkänt och betalat ut 14 miljarder kronor i stöd till Ukraina. Under 2023 inrättade EIB fonden EU för Ukraina för att möjliggöra fortsatt verksamhet i landet under tiden som EU:s Ukrainafacilitet förhandlades. Genom fonden tillgängliggjordes bidrag om 4,8 miljarder kronor från bilaterala givare. Sverige har inte bidragit med medel till fonden. I april 2024 undertecknade EIB och den ukrainska regeringen ett samförståndsavtal om stöd till Ukrainas uppbyggnad

och återhämtning och landets väg mot europeisk integration. Ukraina fick enligt avtalet 5,8 miljarder kronor i lån från EIB och 693 miljoner kronor i bidrag från EU under 2024.

EBRD:s investeringar i Ukraina uppgick under 2022 och 2023 till 44 miljarder kronor. EBRD:s investeringar i Ukraina kombineras med tekniskt stöd för att främja institutionella reformer i landet. Under 2024 inrättade EBRD en särskild garantifacilitet för Ukraina. Faciliteten gör förlust- och skadeförsäkringar tillgängliga under pågående krigssituation.

Ukraina är inte medlem i NIB och institutionen har ingen verksamhet i landet. NIB finansierar i huvudsak projekt i de nordiska och baltiska medlemsländerna. Ukraina är inte heller medlem i AIIB och institutionen har ingen verksamhet i landet. AIIB fokuserar på investeringar i låg- och medelinkomstländer i Asien och endast 15 procent av investeringarna får göras utanför Asien.

Regeringens prioriteringar

Regeringen välkomnar de internationella finansiella institutionernas skyndsamma och omfattande stöd till Ukraina samt deras stöd till övriga medlemsländer för att mildra de ekonomiska konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Regeringen anser att institutionerna kan bidra med långsiktigt hållbara, effektiva och samordnade insatser för att stödja Ukraina. Det är viktigt att institutioner med verksamhet i Ukraina bidrar med betydande stöd till landet inom sina respektive mandat. Regeringen anser att de internationella finansiella institutionerna bör bidra till att förmedla information om krigets globala ekonomiska effekter och om Rysslands ansvar för dessa. Institutionerna bör också bidra till att förmedla en rättvisande bild av krigets effekter på Rysslands ekonomi. Regeringen verkar för att institutionernas verksamhet inte ska gynna ryska intressen.

Institutionernas stöd på klimatområdet

I enlighet med sin klimatstrategi integrerar IMF ett klimatperspektiv i sin finansiella övervakning, beaktar klimatkrav i sina utlåningsprogram och ökar kapacitetsutvecklingen på området samt samlar in klimatrelaterade data. IMF har sedan 2022 en särskild fond för att hjälpa länder att åtgärda strukturella och långsiktiga utmaningar inom klimat- och pandemiberedskap.

Under perioden fr.o.m. juli 2023 t.o.m. juni 2024 utgjorde 44 procent av Världsbanksgruppens investeringar klimatrelaterade investeringar, vilket motsvarar 469 miljarder kronor. Institutionen bedömer att verksamheten sedan 2024 är förenlig med Parisavtalet, och därmed i linje med institutionens klimathandlingsplan för 2021–2025. Under 2024 har även ett ramverk för policyrekommendationer om hur biologisk mångfald kan integreras i länders arbete med klimatanpassning tagits fram.

Sedan 2021 ska all verksamhet som EIB finansierar vara förenlig med Parisavtalet. Tillsammans med andra multilaterala utvecklingsbanker har EIB åtagit sig att arbeta för ökad biologisk mångfald. Från och med 2025 ska minst

50 procent av EIB-gruppens utlåningsvolym avse klimatfinansiering, vilket uppnåddes 2022 och 2023. Under 2023 uppgick EIB:s klimatfinansiering till 60 procent av institutionens totala finansiering. Till följd av det försämrade läget på energimarknaden i EU, får undantag från EIB:s ramverk göras under perioden 2023–2027. Det innebär bl.a. att det är möjligt att tillfälligt tillåta finansiering till företag inom olje- och gassektorn, men endast till projekt inom förnybar energi och energieffektivisering.

Sedan 2023 är alla nya investeringar som EBRD genomför i linje med Parisavtalet. EBRD:s finansiering av gröna projekt uppgick 2023 till 75 miljarder kronor, och institutionen mobiliserade 20 miljarder kronor till gröna satsningar från andra investerare. EBRD antog 2023 en ny energistrategi, med fokus på förnybar energi och att institutionen ska bevaka finansieringsmöjligheter inom kärnkraftsområdet.

NIB stärkte under 2023 sitt engagemang på klimatområdet genom en ny klimatstrategi med mål i linje med Parisavtalet. Under 2024 reviderade NIB också sitt hållbarhetsramverk.

Sedan juli 2023 ska vidare den verksamhet som AIIB finansierar vara förenlig med målen i Parisavtalet. AIIB har åtagit sig att bl.a. stärka rapporteringen av växthusgasutsläpp och förtydliga klimatkraven för finansiella mellanhänder. Vidare kan AIIB också ge klimatinriktad budgetstöd.

Regeringens prioriteringar

Regeringen anser att de internationella finansiella institutionerna ska öka sina ansträngningar i arbetet med att främja en miljö- och klimatomässigt hållbar utveckling, inte minst genom att stödja genomförandet av Parisavtalet, inklusive att främja fossilfri energiförsörjning och bidra till att uppfylla de internationella åtagandena om klimatfinansiering. Regeringen välkomnar att institutionerna har anpassat sina verksamheter till Parisavtalet, men anser att de bör öka ambitionerna att mobilisera privat kapital för klimat- och miljöåtgärder. Regeringen välkomnar ambitiösa målsättningar på miljö- och klimatområdet för institutionerna, vilket inkluderar att öka investeringarna i fossilfri energi inklusive kärnkraft, samtidigt som investeringar i fossil energi fasas ut.

Inflytande och effektiv styrning

IMF:s 16:e kvotöversyn innebar en höjning av kvoterna utan att kvotandelarna förändrades. Enligt regeringen kommer det därför att vara ett högt politiskt tryck på en omfördelning av kvotandelar under den 17:e kvotöversynen, inte minst från länder som enligt formeln för fördelning av andelar är underrepresenterade, bl.a. Kina.

Inom Världsbanksgruppen är nästa kvotöversyn planerad till 2025. Vidare tillträdde finansminister Elisabeth Svantesson i oktober 2024 posten som ordförande för Världsbanksgruppens och IMF:s utvecklingskommitté för perioden november 2024 till oktober 2026. Utvecklingskommittén är Världsbanksgruppens och IMF:s högsta rådgivande organ.

EIB fortsätter att genomföra reformer för att effektivisera sin förvaltning. Institutionen har även fortsatt arbeta för att kunna leva upp till standarder och riktlinjer för bankverksamhet i EU, och för att stärka den finansiella tillsynen.

Medlemsländernas ägarandel i EBRD styrs av ländernas andel av det inbetalda kapitalet. Institutionens medlemsantal har ökat de senaste åren. Irak blev ny medlem 2023. Under 2024 blev Benin och Elfenbenskusten medlemmar och ytterligare fyra afrikanska länder väntas bli medlemmar. EBRD antog 2023 tre uppdaterade styrdokument för god förvaltning för att stärka styrningen inom institutionen. Under 2024 antog EBRD även en reviderad version av sin miljömässiga och sociala policy för institutionens insatser och en reviderad policy för avgifter som EBRD tar ut på medlen i de fonder i institutionen som finansieras med gåvomedel.

Under 2023 och 2024 vidareutvecklade NIB sitt ramverk för utvärdering av hur institutionen skapar mervärde. NIB antog 2023 och 2024 även uppdaterade ramverk för god förvaltning för att stärka styrningen inom institutionen.

För AIIB gäller att institutionen årligen granskas av en extern konsult. Enligt 2023 års granskning av presidenten och direktörsstyrelsens arbete hade verksamheten bedrivits på ett effektivt och ansvarsfullt sätt. Under 2024 genomfördes en oberoende granskning av rutinerna för delegering av beslut till presidenten som visade att rutinerna fungerande väl.

Regeringens prioriteringar

Regeringen anser att det är angeläget att förhandlingar om medlemsländernas röststyrka, och därmed även deras inflytande, sker inom ramen för de internationella finansiella institutionernas organ, så att alla medlemsländer ges möjlighet till insyn och inflytande. Regeringen anser vidare att det bör finnas en koppling mellan medlemsländernas finansiella bidrag till institutionerna och deras inflytande. Regeringen stöder också de processer som långsiktigt ska stärka låg- och medelinkomstländers inflytande som en följd av deras ökade andel i världsekonomin.

Regeringen anser att det är viktigt med en effektiv styrning av institutionerna, som resulterar i tydliga prioriteringar där verksamheterna inriktas på de områden där samhällsnyttan är som störst och i de sektorer där respektive institution har ett tydligt mervärde. Institutionerna ska ha en god riskhantering och planering för användningen av sitt ekonomiska kapital, med utgångspunkten att behålla sina höga kreditbetyg. Regeringen verkar generellt för kostnadseffektivitet och budgetrestriktivitet, t.ex. genom att motsätta sig omotiverade lönehöjningar för personalen och ledningarna i institutionerna.

Viktiga framtida frågor i institutionerna

IMF kommer även framöver att arbeta för att främja finansiell stabilitet och ekonomisk tillväxt, genom framför allt övervakning, utlåning och kapacitetsutveckling. Den 17:e kvotöversynen väntas vara en prioriterad fråga för institutionen framöver. Även genomförandet av den 16:e översynen kommer att vara av stor betydelse för att säkra institutionens permanenta resurser.

Världsbanksgruppens pågående reformarbete kommer att vara viktigt för att säkerställa att institutionens verksamhet är utformad för att möta verksamhetsländernas behov. Nästa steg i arbetet kommer att fokusera på genomförande och optimering av beslutade reformer.

EIB har antagit en strategisk färdplan för perioden 2024–2027. EIB har också inlett ett arbete för att ändra institutionens stadgar.

EBRD:s verksamhet kommer att ha ett tydligt fokus på stöd till Ukraina och närliggande drabbade ekonomier samt på uppbyggnaden av landet. Under 2024 påbörjades arbetet med att ta fram EBRD:s verksamhetsplan för perioden 2026–2030. EBRD kommer att fortsätta delta i reformarbetet och samordningen av de multinationella utvecklingsbankerna.

En viktig fråga för NIB kommer att vara hur institutionen kan använda sitt kapital mer effektivt, hur samarbetet med andra internationella finansiella institutioner kan utvecklas och hur mervärdet i utlåningen kan säkerställas.

Under 2025 kommer AIIB:s direktörsstyrelse att genomföra en halvtidsöversyn av den nuvarande strategin för AIIB, som bl.a. innefattar mål för hur institutionen ska växa. Genomförandet av AIIB:s första handlingsplan för jämställdhet, som togs fram under 2024, kommer att påverka hur institutionen arbetar med och integrerar jämställdhet i sina projekt framöver.

Regeringens prioriteringar

Mot bakgrund av de ekonomiska effekterna av kriget i Ukraina och andra krig och konflikter i världen är det även i fortsättningen viktigt att de internationella finansiella institutionerna, genom att stötta sina medlemsländer, kan bidra till finansiell stabilitet och en långsiktig hållbar ekonomisk utveckling. Regeringen anser att institutioner med verksamhet i Ukraina har en fortsatt viktig roll i det internationella stödet till landet genom sin finansiering, sitt tekniska stöd och sin samordning av stödet.

Regeringen välkomnar att institutionerna har genomfört förändringar som syftar till att öka deras kapacitet och effektivitet. Regeringen verkar för att institutionerna ska fortsätta vidta åtgärder. Regeringen anser att det är viktigt att institutionerna, inom sina respektive mandat, även behåller fokus på långsiktiga utmaningar som genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet. Det är angeläget att institutionernas arbete inriktas på de områden där det finns ett tydligt mervärde, samt att institutionerna, när det bedöms lämpligt, samarbetar och samordnar sina insatser med andra berörda aktörer. Institutionerna bör motverka global ekonomisk fragmentering, gynna reforminriktade länder, främja jämställdhet, använda sina resurser effektivt och mobilisera privat kapital.

Bakgrund och pågående arbete

I början av februari 2025 avslutade IMF den senaste s.k. artikel IV-konsultationen för Sverige, och IMF lämnade som brukligt ett preliminärt uttalande om svensk ekonomi. I uttalandet bedömer IMF bl.a. att svensk

ekonomi är motståndskraftig, trots lågkonjunktur och utmaningar i den globala produktionen och de globala handelsmönstren. Osäkerheten bedöms dock vara hög.

IMF:s exekutivstyrelse ska behandla hela rapporten under 2025, och därefter väntas den bli publicerad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis välkomna skrivelsen om verksamheten i IMF, Världsbanksgruppen och de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2023 och 2024. Skrivelsen ger en bra bild av verksamheten i institutionerna de senaste två åren. Det är också värdefullt att regeringens prioriteringar i förhållande till verksamheten tydligt redovisas i skrivelsen.

Utskottet välkomnar institutionernas omfattande stöd till Ukraina för att mildra de ekonomiska konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av landet. Liksom regeringen anser utskottet att institutionerna kan bidra med långsiktigt hållbara, effektiva och samordnade insatser för att stödja Ukraina. Institutionerna har därför en fortsatt viktig roll i det internationella stödet till Ukraina genom finansiering, tekniskt stöd och samordning.

Utskottet delar regeringens syn på vad som är prioriterat i institutionernas arbete. Det är viktigt att institutionerna har ändamålsenliga resurser och goda reserver för att även i ekonomiskt och finansiellt turbulenta tider kunna bidra till finansiell stabilitet och ekonomisk utveckling i medlemsländerna. Det bör åstadkommas genom långsiktigt finansiellt hållbara utlåningsvolymerna och inte genom regelbundna kapitaltillskott från medlemsländerna. Det är viktigt att adekvata krav ställs i samband med insatser, att stöd ges till reforminriktade länder och att stödet har ett mervärde jämfört med finansiering från privata aktörer. Vidare är det viktigt med en effektiv styrning av institutionerna som resulterar i tydliga prioriteringar där verksamheten inriktas på de områden där samhällsnyttan är som störst och i de sektorer där respektive institution har ett tydligt mervärde. Utskottet stöder, liksom regeringen, de processer som långsiktigt ska stärka låg- och medelinkomstländers inflytande som en följd av deras ökade andel i världsekonomin.

Utskottet föreslår därmed att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Makrotillsyn och bolånemarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om makrotillsyn och bolånemarknaden. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete i Regeringskansliet.

Jämför reservation 1 (S), 2 (C) och 3 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 förordar motionärerna en utredning som ska föreslå åtgärder för att stärka konsumenternas ställning och rörligheten på bolånemarknaden. Motionärerna förordar även att regeringen utreder och återkommer med förslag på åtgärder i syfte att stärka de ekonomiska incitamenten för konsumenter att ha längre räntebindningstider.

Markus Wiechel (SD) anser i motion 2024/25:3082 yrkandena 1–3 att det behövs en översyn av amorteringskravet. Motionären anser också att möjligheten att koppla ränteavdraget till ett amorteringskrav bör utredas, liksom olika amorteringskrav beroende på låntagarens ålder. Ann-Sofie Lifvenhage (M) anser i motion 2024/25:2786 att möjligheten att sänka amorteringskraven på bostadslån bör ses över.

I kommittémotion 2024/25:3075 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 13 förespråkar motionärerna ett statligt startlån för förstagångsköpare för att underlätta inträdet på bostadsmarknaden. Katarina Luhr m.fl. (MP) förordar i kommittémotion 2024/25:2623 yrkande 16 ett startlån för förstagångsköpare för att fler ska ha ekonomisk möjlighet att komma in på bostadsmarknaden.

I kommittémotion 2024/25:1387 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 anser motionärerna att fler möjligheter till finansiering av bostadsköp bör utredas. Motionärerna förordar även en bolånemodell för unga för att ge fler inom gruppen unga vuxna möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. I motion 2024/25:3083 av Markus Wiechel och Ann-Christine Frohm (båda SD) yrkandena 1 och 2 förordas särskilda bolån riktade till unga och förstagångsköpare för att underlätta inträdet på bostadsmarknaden.

I kommittémotion 2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 29, 32 och 33 anser motionärerna att en utredning bör tillsättas för att utvärdera hur utlåningen för bostadsköp till pensionärer kan utvecklas. Vidare anser motionärerna att fler borde få möjlighet att långsiktigt spara till eget boende och de förespråkar en modell för bosparande som finns i Tyskland.

I motion 2024/25:2622 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) anser motionärerna att det bör skapas bättre förutsättningar för bolån med rimliga villkor för äldre.

I motion 2024/25:782 av Monica Haider (S) anser motionären att Finansinspektionen bör ges i uppdrag att samla in och redovisa könsuppdelad statistik över lånevillkor hos alla kreditinstitut, att analysera kvinnors och mäns förutsättningar på bolånemarknaden och att föreslå adekvata åtgärder. Motionären förordar även en uppdatering av Finansinspektionens föreskrifter om snittränta som innebär att bankerna ska redovisa snitträntan könsuppdelat.

Bakgrund och pågående arbete

Regelverket för makrotillsyn, amorteringskrav och bolånetak

I Sverige har Finansinspektionen (FI) som tillsynsmyndighet ansvar för de makrotillsynsverktyg som kan aktualiseras inom ramen för EU:s harmoniserade kapitaltäckningsregelverk och i övrigt. Finansinspektionen ska bl.a. övervaka, analysera och vidta åtgärder för att motverka sårbarheter som uppstår i det finansiella systemet och som kan hota den finansiella eller makroekonomiska stabiliteten. Stöd för verktyg för makrotillsyn finns i

- kapitaltäckningsregelverket, dvs. i tillsynsförordningen och kapitaltäckningsdirektivet och svensk lagstiftning som genomför kapitaltäckningsregelverket
- lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, förkortad LBF.

Sedan maj 2016 gäller ett amorteringskrav enligt 6 kap. 3 b § LBF. Enligt bestämmelsen ska kreditinstitut som lämnar bolån tillämpa återbetalningsvillkor som är förenliga med en sund amorteringskultur och motverkar alltför hög skuldsättning hos hushållen. FI har därefter meddelat föreskrifter om den närmare utformningen av amorteringskravet (FFFS 2016:1 och FFFS 2016:16). Innan FI beslutar om ändringar i föreskrifterna om amorteringskrav krävs regeringens medgivande.

Amorteringskravet enligt FI:s föreskrifter innebär att nya bolån med en belåningsgrad över 70 procent ska amorteras med minst 2 procent av det ursprungliga lånebeloppet varje år. Lån med under 70 procents belåningsgrad ska amorteras med minst 1 procent per år till dess att belåningsgraden är 50 procent. Ett skärpt amorteringskrav trädde i kraft den 1 mars 2018 (FFFS 2017:23). Skärpningen innebar att nya bolånetagare med bolån som överstiger 4,5 gånger bruttoinkomsten ska amortera minst 1 procent av skulderna utöver det ovan beskrivna amorteringskravet. Syftet med regleringen är att öka de svenska hushållens motståndskraft mot makroekonomiska störningar. Om det skulle uppstå särskilda skäl för det, får ett företag tillåta att en kredittagare under en begränsad period inte amorterar. Särskilda skäl kan vara att kredittagaren på grund av sjukdom, arbetslöshet eller motsvarande får eller kan antas få nedsatt inkomst (FFFS 2016:16).

Bolånetaket som FI införde 2010 innebär att nya lån med en bostad som säkerhet inte bör överstiga 85 procent av bostadens värde. Bolånetaket är infört via FI:s allmänna råd (FFFS 2010:2). Syftet är att motverka en osund

utveckling på kreditmarknaden där företagen kan komma att använda allt högre belåningsgrader som konkurrensmedel.

Översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder

I november 2024 överlämnade Kommittén om översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder sitt slutbetänkande till regeringen (SOU 2024:71). Kommitténs övergripande uppdrag var att analysera vilka makroekonomiska risker som är förenade med hushållens skuldsättning och hur makrotillsynsåtgärder riktade mot hushållens skulder kan motverka makroekonomiska risker som är förknippade med skulderna (dir. 2023:53). I sitt slutbetänkande bedömer kommittén att en gradvis justering av den nuvarande regleringen av bolånetak och amorteringskrav är möjlig utan att riskerna för den finansiella stabiliteten ökar på ett oacceptabelt sätt. Kommittén föreslår åtgärder i två steg, där bolånetaket i ett första steg höjs till 90 procent. Det skärpta amorteringskravet för lån över 4,5 gånger bruttoinkomsten avskaffas och det införs ett skuldkvotstak på 5,5 gånger bruttoinkomsten, med en flexibilitetskvot på 10 procent. I ett andra steg avskaffas amorteringskravet på 2 procent för lån över 70 procent av bostadens värde och ersätts med ett allmänt amorteringskrav på 1 procent för alla lån över 50 procent av bostadens värde. Kommitténs förslag och bedömningar bereds i Regeringskansliet.

Åtgärder för att stärka konsumenternas ställning på bankmarknaden

I regleringsbrevet för 2023 fick FI i uppdrag att kartlägga och analysera åtgärder för att stärka konsumenternas ställning på bankmarknaden, med fokus på räntor och avgifter för bolån och sparkonton. FI konstaterade i en delrapport att det finns faktorer som kan påverka räntan som varken passar in under intjäning eller risk, såsom ålder, kön och etnicitet (FI dnr 23-6906). FI fann att unga och pensionärer kan vara mer utsatta på bolåne marknaden. FI testade även för könsskillnader i bankernas räntesättning men hittade inga sådana. Uppdraget slutredovisades i maj 2024 (FI dnr 23-6906). Av slutredovisningen framgår att FI avser att på sin webbplats publicera information som hjälper konsumenter att fatta bra beslut och även underlätta för dem som funderar på att byta bank, exempelvis uppgifter om genomsnittlig boränta i stället för listränta. FI avser även att publicera information om boräntor som är mer individbaserade och uppgifter om skillnaden mellan olika bankers räntor. När det gäller räntebindningstider avser FI att publicera bättre information om vad som är viktigt vid valet av bank och om statistik för olika räntebindningstider. Ytterligare en åtgärd som identifierades av FI är att bankerna bör klargöra för sina bolånekunder när en ränterabatt är på väg att löpa ut. FI pekade också på att amorteringsunderlaget borde bli mer lättillgängligt, och sedan september 2024 gäller att banker och andra bolåneföretag ska lämna amorteringsunderlag digitalt och skyndsamt (FFFS 2024:1). Vidare ansåg FI att modellen för ränteskillnadsersättning borde förbättras.

I januari 2025 lämnade regeringen en proposition om nya regler om ränteskillnadsersättning (prop. 2024/25:97). Förslaget syftar till att stärka konsumentskyddet, öka konkurrensen på bolånemarknaden och minska hindren för konsumenter som har behov av att binda sin ränta. Förslaget behandlas under våren 2025 i civilutskottets betänkande 2024/25:CU17. Debatt och beslut om förslaget i kammaren är planerat till den 8 maj. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 juni 2025.

Startlån till förstagångsköpare av bostad

I december 2020 tillsatte regeringen en utredning med uppdraget att utreda och lämna förslag på åtgärder för att underlätta för hushåll som för första gången ska köpa en bostad (dir. 2020:105). Bakgrunden var ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2019/20:FiU22 punkt 3, rskr. 2019/20:186). Utredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen i april 2022 (SOU 2022:12). I betänkandet lämnas bl.a. förslag om ett startlån med syftet att få fler förstagångsköpare att klara kontantinsatsen till en ägd bostad. Målgruppen föreslogs vara de som inte ägt en primär bostad i Sverige de senaste tio åren och som har behov av att låna mer än 85 procent av bostadens värde för att kunna köpa en första primär bostad. Det föreslogs vidare att en statlig garanti ska lämnas till bolåneaktörer som beviljar startlån. Remisstiden löpte ut i slutet av augusti 2022.

Den 30 april 2024 besvarade statsrådet Andreas Carlson (KD) en skriftlig fråga av riksdagsledamoten Katarina Luhr (MP) om startlån till förstagångsköpare av bostad (fr. 2023/24:820). Statsrådet konstaterade att betänkandet har remitterats. Statsrådet hänvisade även till den då pågående översynen av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder, där det ingick för kommittén att analysera de välfärdseffekter som låntagarbaserade åtgärder kan medföra, inbegripet effekter för förstagångsköpare (dir. 2023:53).

I sitt slutbetänkande anför kommittén i fråga om förstagångsköpare att den generella höjning av bolånetaket till 90 procent som kommittén föreslår minskar behovet av särskilda regler för förstagångsköpare. Ett högre bolånetak ökar enligt kommittén möjligheterna för förstagångsköpare att finansiera ett bostadsköp med begränsad kontantinsats i samma omfattning som det förslag om statligt garanterade startlån som presenterades i betänkandet Startlån till förstagångsköpare av bostad (SOU 2022:12). Kommittén anser att en höjning av bolånetaket dock är en administrativt enklare åtgärd. Kommitténs förslag och bedömningar bereds i Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat flera liknande motionsyrkanden, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till den pågående översynen av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder och den pågående beredningen i Regeringskansliet av förslagen från utredningen om

startlån för förstagångsköpare. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Makrotillsynsåtgärder handlar om att identifiera och hantera risker och stärka det finansiella systemet. Det är också viktigt att vidtagna makrotillsynsåtgärder utvärderas. Utskottet konstaterar att Kommittén om översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder överlämnade sitt slutbetänkande till regeringen i november 2024. Kommitténs övergripande uppdrag var att analysera vilka makroekonomiska risker som är förenade med hushållens skuldsättning och hur makrotillsynsåtgärder riktade mot hushållens skulder kan motverka makroekonomiska risker som är förknippade med skulderna. Utskottet noterar att kommittén bedömer att en gradvis justering av den nuvarande regleringen av bolånetak och amorteringskrav är möjlig utan att riskerna för den finansiella stabiliteten ökar på ett oacceptabelt sätt. Utskottet noterar även det som kommittén anför om möjligheterna för förstagångsköpare att finansiera ett bostadsköp. Utskottet konstaterar att kommitténs förslag och bedömningar bereds i Regeringskansliet. Utskottet ser inte skäl till att föregripa det arbetet.

Utskottet anser att det är viktigt att stärka konsumenternas ställning på bankmarknaden och välkomnar regeringens arbete med detta. Utskottet noterar att regeringen i december 2022 gav Finansinspektionen (FI) i uppdrag att analysera åtgärder för att stärka konsumenternas ställning på bankmarknaden. Fokus var på räntor och avgifter för bolån och sparkonton. Av slutredovisningen framgår bl.a. att FI på sin webbplats avser att publicera information som hjälper konsumenter att fatta bra beslut, såsom uppgifter om genomsnittlig boränta i stället för listränta. När det gäller räntebindningstider avser FI att publicera bättre information om vad som är viktigt vid valet av bank och om statistik för olika räntebindningstider. Utskottet noterar även att regeringen lämnat ett förslag till nya regler om ränteskillnadsersättning och konstaterar att förslaget bereds i civilutskottet under våren 2025.

Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Det andra amorteringskravet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om det andra amorteringskravet.

Utskottet hänvisar till pågående arbete i Regeringskansliet.

Jämför reservation 4 (SD) och 5 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:165 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) anser motionärerna att det andra amorteringskravet bör avskaffas till dess att det konstaterats vara utformat på ett ändamålsenligt sätt.

I kommittémotion 2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 31 anser motionärerna att kreditrestriktionerna snarast bör ses över och att det skärpta amorteringskravet ska slopas för att förenkla inträdet på bostadsmarknaden för fler.

Bakgrund och pågående arbete*Det andra amorteringskravet*

Amorteringskravet enligt FI:s föreskrifter innebär att nya bolån med en belåningsgrad över 70 procent ska amorteras med minst 2 procent av det ursprungliga lånebeloppet varje år. Lån med under 70 procents belåningsgrad ska amorteras med minst 1 procent per år till dess att belåningsgraden är 50 procent. Ett skärpt amorteringskrav trädde i kraft den 1 mars 2018 (FFFS 2017:23). Skärpningen innebar att nya bolånetagare med bolån som överstiger 4,5 gånger bruttoinkomsten ska amortera minst 1 procent av skulderna utöver det ovan beskrivna amorteringskravet. Syftet med regleringen är att öka de svenska hushållens motståndskraft mot makroekonomiska störningar. Om det skulle uppstå särskilda skäl för det, får ett företag tillåta att en kredittagare under en begränsad period inte amorterar. Särskilda skäl kan vara att kredittagaren på grund av sjukdom, arbetslöshet eller motsvarande får eller kan antas få nedsatt inkomst (FFFS 2016:16). (Se även s. 22–23 ovan.)

Översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder

I november 2024 överlämnade Kommittén om översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder sitt slutbetänkande till regeringen (SOU 2024:71). Kommitténs övergripande uppdrag var att analysera vilka makroekonomiska risker som är förenade med hushållens skuldsättning och hur makrotillsynsåtgärder riktade mot hushållens skulder kan motverka makroekonomiska risker som är förknippade med skulderna (dir. 2023:53). I sitt slutbetänkande bedömer kommittén att en gradvis justering av den nuvarande regleringen av bolånetak och amorteringskrav är möjlig utan att riskerna för den finansiella

stabiliteten ökar på ett oacceptabelt sätt. Kommitténs förslag och bedömningar bereds i Regeringskansliet. (Se även s. 23–24 ovan.)

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om det andra amorteringskravet, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes med hänvisning till den då pågående översynen av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Kommittén om översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder lämnade sitt slutbetänkande till regeringen i november 2024. Kommitténs förslag och bedömningar bereds i Regeringskansliet och utskottet ser inte skäl till att här föregripa det arbetet. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Hushållens tillgångar och skulder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hushållens tillgångar och skulder. Utskottet hänvisar till pågående arbete i Regeringskansliet. Jämför reservation 6 (S, V).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4 anser motionärerna att det bör införas ny statistik över hushållens tillgångar och skulder. Även Niklas Karlsson m.fl. (S) anser i kommittémotion 2024/25:3190 yrkande 25 att det bör införas ny statistik över hushållens tillgångar och skulder. I motion 2024/25:372 av Adrian Magnusson (S) förordas ett nationellt förmögenhetsregister.

Bakgrund och pågående arbete

Statistik över hushållens tillgångar och skulder

I november 2022 överlämnade Utredningen om statistik över hushållens tillgångar och skulder (dir. 2021:4) sitt betänkande till regeringen (SOU 2022:51). Utredningen tillsattes till följd av ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2019/20:FiU8, rskr. 2019/20:16–17). Bakgrunden var en framställning från Riksbanken om statistik över hushållens tillgångar och skulder (framst. 2018/19:RB4). Utredningen hade i uppdrag att grundligt belysa och analysera hur individbaserad statistik över hushållens tillgångar och skulder kan tas fram

och användas för att ge en fullgod bild av hushållens finansiella ställning utan att den personliga integriteten och skyddet för personuppgifter åsidosätts. Enligt utredningen finns det ett stort samhällsbehov av att på nytt framställa statistik över hushållens tillgångar och skulder. För en sådan framställning behövs uppgifter på individnivå. Utredningen föreslog att Statistiska centralbyrån (SCB) skulle vara statistikansvarig myndighet.

Regeringen beslutade i juli 2024 att inte gå vidare med utredningens förslag. I stället gav regeringen SCB i uppdrag att senast till den 31 januari 2025 analysera hur man kan komplettera en av myndighetens befintliga stickprovsundersökningar med information om skulder och vissa tillgångar (Fi 2022/03071, Fi 2024/01529). Uppdragstiden förlängdes i januari 2025 till den 3 mars 2025 (Fi2025/00137). Att utgå från en befintlig urvalsundersökning i stället för att skapa ett nytt register bedömdes av regeringen både ge effektivitetsvinster och värna den personliga integriteten. För att få en bild av hushållens motståndskraft mot störningar behöver uppgifterna i urvalet enligt regeringen inte heller vara lika detaljerade som i den gamla förmögenhetsstatistiken.

I sin redovisning av uppdraget föreslår SCB att uppgifter ska samlas in från banker och kreditinstitut (SCB2024/330). Uppgifterna om lån och banktillgodohavanden samlas in i kronor tillsammans med tilläggsinformation om lån. När uppgifter finns tillgängliga är det möjligt att skapa nya indikatorer, exempelvis belåningsgrad och sparbuffert. I sin rapport diskuterar SCB även identifierade brister och hur dessa skulle kunna hanteras. SCB:s rapport bereds i Regeringskansliet.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Motionsyrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående utredningsarbete. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen i juli 2024 beslutade att inte gå vidare med förslagen från Utredningen om statistik över hushållens tillgångar och skulder. I stället gavs ett uppdrag till SCB att analysera hur man kan komplettera en av myndighetens befintliga stickprovsundersökningar med information om skulder och vissa tillgångar. Att utgå från en befintlig urvalsundersökning i stället för att skapa ett nytt register bedömdes av regeringen både ge effektivitetsvinster och värna den personliga integriteten. För att få en bild av hushållens motståndskraft mot störningar behöver uppgifterna i urvalet enligt regeringen inte heller vara lika detaljerade som i den gamla förmögenhetsstatistiken. Utskottet konstaterar att SCB:s redovisning av uppdraget nu bereds

i Regeringskansliet. Utskottet ser inte skäl till att föregripa det arbetet. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Kreditupplysning och inkassoverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kreditupplysning och inkassoverksamhet. Utskottet hänvisar till nuvarande regelverk.
Jämför reservation 7 (SD) och 8 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:164 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) anser motionärerna att regeringen bör utreda om s.k. omfrågeuppgifter enligt kreditupplysningslagen om privatpersoner ska gallras efter en kortare tidsperiod än tolv månader.

I kommittémotion 2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 9 anser motionärerna att inkassobolagens avgifter bör regleras – detta för att fokus bör vara på att originalskulden ska betalas och för att förhindra affärsidéer om att skulden ska fortsätta att växa.

I motion 2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) yrkande 1 anser motionärerna att finansmarknadens möjlighet att sälja skulder i flera led bör begränsas. Avsikten är att skydda konsumenter mot lånebolag som säljer vidare skulder till inkassobolag i flera led och driver upp skulden.

Mats Green och Anna af Sillén (båda M) anser i motion 2024/25:2033 att det bör ställas högre krav än de som gäller i dag för att få starta och bedriva inkassoverksamhet. Som skäl anför motionärerna att bluffakturor är ett stort och växande problem för dagens företag.

I motion 2024/25:1657 av Karin Sundin (S) yrkandena 6 och 7 anser motionären att förutsättningarna för skärpta krav på låneinstitut när det gäller personliga och enskilda möten vid lån och krediter och notiser vid användning av bank-id bör utredas, som ett led i att förhindra ekonomiskt våld mot kvinnor.

Bakgrund och pågående arbete

Gallringstid för omfrågeuppgifter

Enligt kreditupplysningslagen (1973:1173) ska en uppgift om en fysisk person gallras när den inte längre behövs med hänsyn till uppgiftens ändamål. En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare ska, om uppgiften inte gäller skuldsanering eller F-skuldsanering, gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. Från denna s.k. treårsregel görs vissa undantag. Ett undantag gäller för

uppgifter om skuldsanering. Ett annat undantag gäller om uppgifter rör en begäran om eller utlämnande av en kreditupplysning. Sådana s.k. omfrågeuppgifter ska gallras senast ett år efter den dag då begäran framställdes. Bestämmelserna om en gallringstid på ett år för omfrågeuppgifter trädde i kraft den 1 januari 2011 (prop. 2009/10:151, bet. 2009/10:FiU32, rskr. 2009/10:356). Vidare ska en kopia av en gjord kreditupplysning alltid skickas till den person som upplysningen gäller.

I januari 2021 besvarade dåvarande statsrådet Morgan Johansson (S) en skriftlig fråga av riksdagsledamoten Dennis Dioukarev (SD) om gallringstid för omfrågeuppgifter (fr. 2020/21:1111). Statsrådet anförde att en omfrågeuppgift kan vara av betydelse för att bedöma en persons kreditvärdighet eftersom uppgiften kan indikera att han eller hon har tagit andra krediter eller avser att ta sådana. Samtidigt kan en person under kort tid vara föremål för flera förfrågningar hos kreditupplysningsföretag utan att det i praktiken har någon betydelse för kreditvärdigheten. Det kan röra sig om alldagliga situationer, t.ex. att man kontaktar flera banker för att förhandla om en kredit. Uppgiften om antalet lämnade kreditupplysningar behöver alltså inte alltid vara relevant och beaktas inte heller alltid. Vidare anfördes att regleringen av vilka uppgifter som får lämnas i kreditupplysningar bygger på en avvägning mellan intresset av en väl fungerande kreditmarknad och skyddet för den kreditsökande. Regleringen ska också minska risken för att enskilda över-skuldsätter sig. Vidare ska kreditgivaren utifrån den samlade informationen om en person i varje enskilt fall värdera vilken betydelse de olika uppgifterna i en kreditupplysning har för kreditsökandens kreditvärdighet. Statsrådet underströk att det är viktigt att värna balansen mellan kreditgivarnas intressen och skyddet för den enskildes integritet.

Inkassoverksamhet och kreditförvaltningslagen

Regler om indrivning av fordringar genom krav eller någon annan inkasso-åtgärd finns i inkassolagen (1974:182). I lagen finns föreskrifter om skyldigheten att bedriva inkassoverksamhet enligt god inkassosed, hantering av inkasserade medel, tillstånd och tillsyn. Inkassolagen gäller vid indrivning av både egen och annans fordran. Den 1 januari 2024 trädde lagen (2023:714) om förvärv och förvaltning av nödlidande kreditavtal (kreditförvaltningslagen) i kraft. Nödlidande kreditavtal är något förenklat avtal där låntagaren inte klarar av att betala krediten i tid. Lagen infördes för att stärka regleringen av marknaden för överlåtelser av nödlidande kreditavtal som har ingåtts av ett kreditinstitut och motverka oseriöst agerande, liksom för att öka skyddet för låntagarna. Viss inkassoverksamhet som tidigare bedrivits med stöd av inkassolagen ska i stället bedrivas med stöd av kreditförvaltningslagen. I samband med förslaget om den nya lagen föreslogs även att tillsynen över inkassoföretagen samlas hos FI (prop. 2023/24:23, bet. 2023/24:FiU18, rskr. 2023/24:33).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om gallringstid för omfrågeuppgifter, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Utskottet avstyrkte yrkandet och framhöll bl.a. att kreditgivaren utifrån den samlade informationen om en person i varje enskilt fall har att värdera vilken betydelse de olika uppgifterna i en kreditupplysning har för den kreditsökandes kreditvärdighet. Frågan om tillsyn över inkassoverksamhet behandlades senast av utskottet i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. mot bakgrund av kreditförvaltningslagen. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en omfrågeuppgift kan vara av betydelse för att bedöma en persons kreditvärdighet eftersom uppgiften kan indikera att han eller hon har tagit andra krediter eller avser att ta sådana. Samtidigt finns det situationer där uppgiften om antalet lämnade kreditupplysningar inte alltid är relevant och den beaktas därför heller inte alltid. Utskottet konstaterar att regleringen av vilka uppgifter som får lämnas i kreditupplysningar bygger på en avvägning mellan intresset av en väl fungerande kreditmarknad och skyddet för den enskildes integritet. Utskottet framhåller även att kreditgivaren utifrån den samlade informationen om en person i varje enskilt fall har att värdera vilken betydelse de olika uppgifterna i en kreditupplysning har för den kreditsökandes kreditvärdighet. Vidare framhåller utskottet att kreditförvaltningslagen infördes för att stärka regleringen av marknaden för överlåtelser av nödlidande kreditavtal som har ingåtts av ett kreditinstitut och motverka oseriöst agerande, liksom för att öka skyddet för låntagarna. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena.

Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden. Utskottet hänvisar bl.a. till de riksdagsbundna målen för finansmarknadsområdet och till pågående arbete. Jämför reservation 9 (SD), 10 (C) och 11 (MP).

Motionerna

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 49 framhålls behovet en finansiell beredskap och förberedelser som syftar till att

upprätthålla det finansiella systemets grundläggande funktionalitet även vid allvarliga störningar.

I motion 2024/25:584 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3 efterfrågas en översyn av sparbankslagen i syfte att stärka verksamhetens flexibilitet och styrka. Motionärerna anför också att det bör införas en möjlighet för sparbanker att ta in externt kapital. Vidare anser motionärerna att det svenska regelverket för banker behöver ses över för att det ska bli proportionerligt och rimligt.

I kommittémotion 2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 10 efterfrågas en utredning om hur det kan underlättas för konsumenter att byta bank och hur förfarandet vid fullständigt bankbyte via fullmakt kan göras lättare. Tomas Eneroth (S) anser i motion 2024/25:2685 att en konkurrensutredning bör tillsättas med uppdraget att införa tydligt reglerade tidsgränser för kunders bankbyte för att underlätta sådana byten. I motion 2024/25:3119 av Eric Westroth (SD) förordas en utredning om åtgärder för att förenkla processen för privatpersoner och företag att byta bank.

Isak From och Helén Pettersson (båda S) anser i motion 2024/25:129 yrkandena 1 och 3 att det behövs en översyn av den svenska banksektorn för att bryta upp bankoligopolet. Motionärerna anser också att det bör skapas incitament och stöd för nya och mindre banker att etablera sig på finansmarknaden. I motion 2024/25:1486 av Arber Gashi m.fl. (S) yrkande 2 anser motionärerna att förutsättningarna för ytterligare reformer för att öka konkurrensen i banksektorn bör utredas.

I kommittémotion 2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 17 anser motionärerna att möjligheten behöver ses över att genom lagstiftning garantera tillgång till företagskonto. I motion 2024/25:2518 av Malin Björk m.fl. (C) anser motionärerna att det bör snabbutredas och genomföras förändringar av betaltjänstlagen för att ge ideella föreningar enklare tillgång till bankkonto.

Markus Kallifatides m.fl. (S) anser i motion 2024/25:2516 att efterlevnaden av regelverket som följer av EU:s betalkontodirektiv, som ger bosatta i Sverige rätt till ett betalkonto, bör säkerställas. Ann-Sofie Lifvenhage (M) anser i motion 2024/25:2787 att lagen om penningtvätt bör ses över för att möjliggöra att en ensamkommande individ kan få ett eget konto. I motion 2024/25:2925 av Sten Bergheden (M) anför att regeringen bör utreda möjligheten att andra vuxna än föräldrarna ska kunna öppna bankkonton för barn och ungdomar utan att föräldrarna står för själva kontot och att pengarna dessutom ska kunna låsas till dess att barnet är 18 år.

Elisabeth Thand Ringqvist (C) anser i motion 2024/25:1622 att FI borde få i uppdrag att främja innovation på den finansiella marknaden.

Kristoffer Lindberg (S) vill i motion 2024/25:748 se över vilka åtgärder som kan vidtas för att begränsa möjligheten för bankerna att kraftigt öka sina räntenettomarginaler i tider av stigande räntor.

I motion 2024/25:145 av Denis Begic (S) anser motionären att regeringen bör genomföra en omfattande utredning av förekomsten av ryska finansiella tillgångar i svenska banker och fonder.

Markus Wiechel (SD) efterfrågar i motion 2024/25:3082 yrkande 4 en opartisk kontroll av PPM-rådgivning.

Bakgrund och pågående arbete

Finansiell beredskap

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 2) att med ett försämrat säkerhetsläge ökar risken för allvarliga driftstörningar som kan få negativa effekter för den finansiella sektorn. En uppgift av stor vikt är att säkerställa hög beredskap i betalningssystemet, så att förmågan att utföra betalningar och andra grundläggande finansiella tjänster kan upprätthållas under fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig. Regeringen anför vidare att det allvarliga säkerhetsläget understryker vikten av att även stärka myndigheternas förmåga.

Ett antal myndigheter med verksamhet av särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret, däribland FI och Riksgäldskontoret, är enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap beredskapsmyndigheter. De ska arbeta tillsammans i beredskapssektorer som leds av sektorsansvariga myndigheter. FI är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Finansiella tjänster, där även Riksgäldskontoret ingår. Sektorns funktioner består av betalningsförmedling, finansiell stabilitet, finansiering och sparande samt försäkring. Som myndighet under riksdagen deltar Riksbanken i arbetet på frivillig basis.

Enligt lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) har Riksbanken ett ansvar för att allmänheten ska kunna göra betalningar såväl i krissituationer som inträffar under fredstid som i en situation där höjd beredskap råder. Riksbankslagen ger Riksbanken ansvar, uppgifter och mandat som ska bidra till en successiv förstärkning av den samlade förmågan att upprätthålla allmänhetens betalningar under fredstida krissituationer och höjd beredskap. I praktiken innebär ansvaret att Riksbanken har en samordnande, kravställande och övervakande roll.

Vidare är Riksbanken ordförande i Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkan (FSPOS) som består av ett flertal privata och statliga aktörer och arbetar för att samhällsviktiga finansiella tjänster alltid ska fungera. Samarbetsforumet genomför bl.a. utbildningar och övningar.

Sedan den 1 juli 2024 gäller en ny lag om clearing och avveckling av betalningar. Lagen innehåller bestämmelser för att anpassa den svenska lagstiftningen för clearingverksamhet till digitaliseringen och till vissa internationella förhållanden och syftar bl.a. till att öka motståndskraften i betalningssystemet (prop. 2023/24:8, bet. 2023/24:FiU15, rskr. 2023/24:135).

Genom EU:s förordning om digital operativ motståndskraft för finanssektorn (DORA-förordningen) har det införts nya krav på företag inom den

finansiella sektorn fr.o.m. 2025.² Förordningen syftar till att säkerställa att deltagare i det finansiella systemet har vidtagit de skyddsåtgärder som krävs för att motverka cyberattacker och andra it-relaterade risker. I december 2024 godkände riksdagen regeringens förslag om kompletterande bestämmelser till DORA-förordningen (prop. 2024/25:44, bet. 2024/25:FiU13, rskr. 2024/25:96). Lagändringarna trädde i kraft i januari 2025. Av bestämmelserna följer bl.a. att FI bestämmer vilka finansiella institutioner som ska genomföra s.k. hotbildsstyrda penetrationstester och hur ofta. Riksbanken ska ges tillfälle att yttra sig innan beslutet. Riksbanken ska övervaka och samordna hotbildsstyrda penetrationstester. Riksbanken ska även utfärda intyg om att testerna uppfyller kraven i DORA-förordningen.

I juni 2023 beslutade regeringen att ge en utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag på en funktion för operativ krisledning vid allvarliga driftsstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur (Fi2023/01842). I utredningen, som överlämnades till regeringen i januari 2024, föreslås bl.a. att Riksbanken får en krishanterande funktion som ska agera i händelse av en allvarlig driftsstörning i betalningssystemet eller i andra delar av den finansiella sektorns digitala infrastruktur. Tillsammans med Riksbanken föreslås FI, Riksgäldskontoret och vissa finansiella företag ingå i arbetet. Fokus ska ligga på operativ krishantering vid allvarliga driftsstörningar, såväl i fredstida krissituationer som vid höjd beredskap. Remisstiden på utredningens förslag gick ut i maj 2024. Ärendet bereds i Regeringskansliet.

Översyn av sparbankslagen

En sparbank är en särskild associationsform som innebär att banken i grunden närmast är en stiftelse men har samma organisation som ett aktiebolag eller en ekonomisk förening. Till skillnad från sådana företag som har ägare eller medlemmar utövas den bestämmande makten i en sparbank av s.k. huvudmän, som representerar insättarna i banken. För sparbanker gäller dessutom särskilda regler om hur bankens egendom får användas. Den associationsrättsliga regleringen för sparbanker finns i sparbankslagen (1987:619). I mars 2020 remitterade Finansdepartementet promemorian Ny associationsrätt för sparbanker (Fi2020/00910/B). I promemorian föreslås att sparbankslagen upphävs och att sparbanker i stället ska tillämpa lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar med de undantag som motiveras av associationsformen (bl.a. bestämmelser om huvudmän och användning av egendom) och av bankrörelsen. Förslaget syftar till att sparbanker ska omfattas av en modern och ändamålsenlig reglering. Remisstiden gick ut i juni 2020.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2554 av den 14 december 2022 om digital operativ motståndskraft för finanssektorn och om ändring av förordningarna (EG) nr 1060/2009, (EU) nr 648/2012, (EU) nr 600/2014, (EU) nr 909/2014 och (EU) 2016/1011.

Betalkonto med grundläggande funktioner

För svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut i Sverige finns det en skyldighet enligt lagen (2010:751) om betaltjänster (betaltjänstlagen) att tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner till konsumenter. Det innebär att kreditinstitut inte får vägra en konsument som är lagligen bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) att öppna ett betalkonto med sådana grundläggande funktioner som institutet erbjuder andra konsumenter. Med grundläggande funktioner avses bl.a. tjänster för att öppna, ha och avsluta ett betalkonto.

Rätten till ett betalkonto med grundläggande funktioner gäller inte om det skulle strida mot lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen). I penningtvättslagen finns bestämmelser som innebär att verksamhetsutövare, t.ex. kreditinstitut, ska utföra åtgärder för kundkännedom, t.ex. utföra id-kontroll. FI har meddelat föreskrifter om åtgärder för detta (FFFS 2017:11). Av föreskrifterna framgår att id-kontrollen av utländska konsumenter ska göras mot t.ex. pass eller annan identitetshandling. Om en fysisk person helt saknar identitetshandling ska kreditinstitutet kontrollera identiteten genom andra tillförlitliga dokument och andra kontroller enligt de riskbaserade rutiner företaget ska ha. Svenska Bankföreningen har tagit fram ett faktablad som ligger i linje med föreskrifterna och Europeiska bankmyndigheten (EBA) har uppmanat tillsynsmyndigheterna att stötta kreditinstitutet och understryka vikten av finansiell inkludering. Rätten till betalkonto med grundläggande funktioner gäller inte heller om det finns särskilda skäl mot att tillhandahålla konsumenten ett betalkonto. Exempel på särskilda skäl som talar mot ett tillhandahållande är om konsumenten har använt eller kan antas komma att använda ett betalkonto för olagliga ändamål eller om konsumenten tidigare misskött sig gentemot kreditinstitutet. Sedan den 1 januari 2023 gäller skyldigheten att tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner också filialer till utländska kreditinstitut (prop. 2022/23:10, bet. 2022/23:FiU16, rskr. 2022/23:46).

I december 2022 publicerade FI ett ställningstagande om asylsökande flyktingars tillgång till finansiella tjänster i de fall då de asylsökande saknar identitetshandlingar (FI 2022:1). Enligt FI kan banker ha möjlighet att minska risken med en viss kundrelation genom att erbjuda den asylsökande som saknar identitetshandlingar ett mer begränsat utbud av tjänster än vad som annars följer av betaltjänstlagen.

Vidare har FI i enlighet med regleringsbrevet för 2023 kartlagt hur bankerna hanterar skyldigheten att erbjuda betalkonton till konsumenter. I sin rapport från december 2023 konstaterar myndigheten att antalet bankkunder som får sina betalkonton avslutade av bankerna har ökat på senare år. Bankerna nekar också konsumenter att öppna bankkonto i viss utsträckning, vilket innebär stora problem för de som berörs (FI dnr 23-2797). FI anför att bankerna i stället för att helt neka kunden ett konto borde pröva om andra åtgärder kan vidtas för att inte i onödan begränsa privatpersoners tillgång till finansiella tjänster. I rapporten konstaterar FI även att det finns ingen generell

rätt till betalkonto när det gäller företag. Samtidigt är även företags tillgång till finansiella tjänster av stor praktisk betydelse. FI konstaterar att antalet företag som nekas betalkonto är något större än motsvarande siffra för fysiska personer. I januari 2025 inledde FI en fördjupad analys av frågan om bankernas arbete för att fler ska få tillgång till betalkonto, och myndigheten kommer under våren 2025 att kalla Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank till möten för att följa upp hur de arbetat med rätten till betalkonto under 2023 och 2024.

Byte av bank

När betalkontodirektivet genomfördes i svensk rätt infördes ett krav i betal-tjänstlagen på att betaltjänstleverantörer ska ha rutiner för byte av betalkonto inom Sverige (se prop. 2016/17:129, bet. 2016/17:FiU33, rskr. 2016/17:237).

I november 2024 besvarade statsrådet Niklas Wykman (M) en skriftlig fråga av riksdagsledamoten Tomas Eneroth (S) om underlättande av bankbyte (fr. 2024/25:472). Statsrådet framhöll att regeringen arbetar för att stärka konsumenternas ställning på bankmarknaden och att den har vidtagit ett antal olika åtgärder med målet att göra det lättare för kunderna att förhandla med sin bank och att byta bank om man inte är nöjd. Statsrådet framhöll de förslag på åtgärder som lämnats av FI om konsumenternas ställning på bankmarknaden efter ett uppdrag av regeringen (se s. 23–24 ovan). Statsrådet lyfte även fram det då kommande förslaget om ändrad modell för ränteskillnadsersättning.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden om struktur på bank- och finansmarknaden, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Utskottet framhöll också att ett av målen som riksdagen har beslutat om för finansmarknadsområdet är att de finansiella marknaderna ska vara väl fungerande med konkurrens och ett starkt skydd för konsumenter. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhåller att ett av de riksdagsbundna målen för finansmarknadsområdet är att det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner. Utskottet konstaterar att med ett försämrat säkerhetsläge ökar risken för allvarliga driftstörningar som kan få negativa effekter för den finansiella sektorn. Utskottet konstaterar att flera åtgärder har vidtagits för att stärka den finansiella beredskapen och välkomnar det fortsatta arbete som pågår på området.

Utskottet framhåller vidare att ett annat av de riksdagsbundna målen för finansmarknadsområdet är att de finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling. Utskottet noterar rapporten som Finansinspektionen lämnade i december 2023 om tillgången till betalkonto, och ser fram emot att ta del av den fördjupade analys som myndigheten inlett i frågan.

Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Kapitalförsörjning i hela landet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kapitalförsörjning i hela landet. Utskottet hänvisar bl.a. till det riksdagsbundna målet för den sammanhållna regionalpolitiken.

Jämför reservation 12 (S, V).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3195 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 2 anfördes att regeringen bör fortsätta att utveckla de lokala servicekontoren och utreda hur Statens servicecenter kan medverka till att möjliggöra mötesplatser mellan finansservice och lokala aktörer i småkommuner utan fysiskt bankkontor. I motion 2024/25:2209 av Ida Karkiainen m.fl. (S) anser motionärerna att tillgången till bankservice bör säkras i hela landet. Anders W Jonsson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C) anser i motion 2024/25:1642 att risktagandet i företagande behöver utjämnas så att kreditvärdigheten inte längre beror på var i landet företaget ligger.

Bakgrund och pågående arbete

Bankservice och kapitalförsörjning i hela landet

Riksdagen har beslutat om det övergripande målet för den sammanhållna regionalpolitiken (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19, bet. 2019/20:NU2, rskr. 2019/20:113). Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet.

Marknadskompletterande finansiering via de statliga aktörerna Almi och Norrlandsfonden ska bidra till en förbättrad finansieringssituation för företag där den privata marknaden verkar i begränsad utsträckning, men där det finns ett samhällsekonomiskt motiv för insatser som leder till hållbar tillväxt och förnyelse i svenskt näringsliv. Almis och Norrlandsfondens utlåning sker huvudsakligen tillsammans med banker (prop. 2024/25:1 utg.omr. 24).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden om kapitalförsörjning i hela landet, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottets mening viktigt att små och medelstora företag inom finansmarknadsområdet får goda möjligheter att växa och därigenom bidra till en sund konkurrens. Det är också viktigt att verka för en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, bl.a. när det gäller kreditgivning. Utskottet framhåller även att det riksdagsbundna målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

SBAB

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om SBAB och hänvisar till regeringens arbete inom ramen för statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande.

Jämför reservation 13 (S, V) och 14 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 3 anför motionärerna att SBAB:s uppdrag bör ändras till att genom en effektiv verksamhet bidra till mångfald, konkurrens och prispress på marknaden för bolån. Motionärerna anser vidare att SBAB:s avkastningskrav bör utredas för att förbättra konkurrensförhållandena på bolånemarknaden. Därtill bör SBAB ges möjlighet att tillhandahålla lönekonton.

I kommittémotion 2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8 förordas en utredning om möjligheten för staten att ge ägardirektiv till SBAB att erbjuda skräddarsydda hypotekskrediter för energieffektivisering och statliga kreditgarantier för banker som vill erbjuda skräddarsydda hypotekskrediter för energieffektivisering. Motsvarande yrkande finns i motion 2024/25:2645 av Janine Alm Ericson och Katarina Luhr (båda MP).

I motion 2024/25:2380 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M) yrkande 3 anser motionärerna att regeringen bör överväga att se över möjligheten att sälja SBAB.

Bakgrund och pågående arbete

SBAB Bank AB (publ)

SBAB Bank AB (publ) (SBAB) är den femte största banken i Sverige och ägs helt av staten. Banken tillhandahåller lån, sparande och andra tjänster för boende och boendeekonomi till privatpersoner, bostadsrättsföreningar och fastighetsbolag i Sverige. Bankens strategi är sedan hösten 2014 att fokusera på bolån och bostadsfinansiering, stöttat med sparkonto. Under 2016, i samband med förvärvet av Booli, breddade banken sitt utbud till tjänster inom boende och boendeekonomi. SBAB:s bolagsstämma har fastställt SBAB:s ekonomiska mål, och dessa innebär bl.a. att SBAB:s avkastning på eget kapital ska uppgå till minst 10 procent. Under 2022 identifierade SBAB ett behov av att förtydliga vissa delar i sin övergripande strategi för att ta hänsyn till större trender och den övergripande utvecklingen på marknaden. Arbetet inkluderade en översyn av bolagets befintliga målstruktur och långsiktiga strategiska affärs mål. I slutet av 2022 beslutade SBAB om fem nya målområden och sju långsiktiga strategiska mål som sträcker sig fram till 2030, som bedöms bidra till att bolaget bedriver en hållbar affärsverksamhet som genererar långsiktigt värde för bolagets intressenter och svarar mot de förändringar och utmaningar som bolaget identifierat i omvärlden (skr. 2022/23:140).

SBAB styrs i enlighet med statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande som beslutades i februari 2025. Av ägarpolicyn framgår att det för staten som aktiv och professionell ägare ingår att pröva skälen för fortsatt statligt ägande liksom att överväga bolagens olika uppdrag och inriktning.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden om SBAB, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till att SBAB har en viktig roll för att stärka konkurrensen och bidra till en sund och transparent marknad gentemot sina kunder, att det är viktigt att staten är en aktiv och professionell ägare med fokus på långsiktigt och hållbart värdeskapande. Utskottet påminde även om att det för staten som aktiv och professionell ägare ingår att pröva skälen för fortsatt statligt ägande liksom att överväga bolagens olika inriktning. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att SBAB har en viktig roll för att stärka konkurrensen och bidra till en sund och transparent marknad gentemot sina kunder. Vidare är det viktigt att staten är en aktiv och professionell ägare med fokus på långsiktigt och hållbart värdeskapande. Utskottet påminner också om att det ingår för staten som aktiv och professionell ägare att pröva skälen för fortsatt statligt

ägande liksom att överväga bolagens olika inriktning. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Transparens och likviditet på finansmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om transparens och likviditet på finansmarknaden. Utskottet hänvisar till nuvarande regelverk och pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 15 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:163 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4 anser motionärerna att regeringen bör utreda om gränsen för anmälningsplikt för blankningspositioner är på en rimlig nivå. Motionärerna anser även att regeringen på sikt bör verka för att offentliggöra innehavet av blankningspositioner. Motionärerna förespråkar vidare en utredning om hur marknadsmissbruksförordningen bättre kan genomföras under det befintliga regelverket. En utredning om hur offentliggörandet av insiderinformation kan tydliggöras förordas också.

I kommittémotion 2024/25:166 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 förordas att fonder öppet och uttryckligen ska ange fondinnehavets andel av illikvida tillgångar. Vidare anser motionärerna att Sverige på EU-nivå ska verka för en utredning om likviditetskrav.

Bakgrund och pågående arbete

Regelverket för blankning

Blankning innebär en försäljning av ett värdepapper som säljaren inte äger vid försäljningstidpunkten. Säljaren har i stället lånat värdepapperet, eller säkerställt att det kan lånas, innan blankningen genomförs. Genom blankningen uppkommer en s.k. kort position i det aktuella värdepapperet. Enligt EU:s blankningsförordning (EU) 236/2012 blir personer som har en kort nettoposition som uppgår till eller passerar vissa gränsvärden skyldiga att rapportera affären till en behörig myndighet. I Sverige är FI behörig myndighet. Det finns också vissa gränsvärden för när FI ska offentliggöra uppgifter om positioner. I oktober 2012 beslutade riksdagen om vissa kompletterande bestämmelser till förordningen (prop. 2011/12:175, bet. 2012/13:FiU13, rskr. 2012/13:25). FI har också riktlinjer för bestämmelse av en särskild avgift för vissa överträdelser av blankningsförordningen (FI dnr 18-23109). Sedan januari 2022 gäller att en person som har en kort nettoposition i en emittent ska anmäla till FI när positionen uppnår 0,1 procent

av emittentens utgivna aktiekapital. Anmälan ska även ske för varje steg på 0,1 procent däröver, såväl upp som ned, samt när positionen sjunker under 0,1 procent. När en position uppnår 0,5 procent av det utgivna aktiekapitalet och vid varje steg på 0,1 procent däröver samt när positionen sjunker under 0,5 procent ska FI offentliggöra uppgifter om positionen.

Marknadssmissbruk

Förordningen om marknadssmissbruk, (EU) 596/2014, även kallad marknadsmissbruksförordningen eller MAR, började tillämpas i juli 2016. I samband med att MAR antogs, antogs även det s.k. marknadssmissbruksdirektivet. MAR innehåller omfattande regler om förbud mot marknadssmissbruk, dvs. förbud mot insiderhandel, marknadsmanipulation och olagligt röjande av insiderinformation. I december 2016 antog riksdagen kompletterande bestämmelser till MAR samt lagen (2016:1307) om straff för marknadssmissbruk på värdepappersmarknaden (prop. 2016/17:22, bet. 2016/17:FiU14, rskr. 2016/17:119). Lagändringarna trädde i kraft den 1 februari 2017. Vidare beslutade riksdagen i januari 2020 om ändringar i lagen om straff för marknadssmissbruk, så att regelverket bättre skulle stämma överens med marknadssmissbruksdirektivet, dels i fråga om vilka finansiella instrument som omfattas av lagen, dels i fråga om en utvidgning av insiderbrottet till att omfatta vissa ytterligare fall av råd och uppmaningar (prop. 2019/20:45, bet. 2019/20:FiU31, rskr. 2019/20:148). Lagändringarna trädde i kraft den 1 mars 2020. FI övervakar att marknaden följer MAR. Enligt förordningen är marknadsoperatörer och värdepappersföretag som driver en handelsplats, liksom personer som yrkesmässigt arrangerar och utför transaktioner, skyldiga att ha system och arrangemang på plats för att kunna upptäcka misstänkt marknadssmissbruk. Dessa aktörer är även ansvariga för att rapportera misstänkta handelsorder och transaktioner till FI. FI kan också på eget initiativ eller efter tips inleda undersökningar av handeln på värdepappersmarknaden. Om FI bedömer att en överträdelse har skett kan myndigheten ingripa genom att exempelvis tilldela en sanktionsavgift. Om FI bedömer att ett brott har begåtts lämnas ärendet över till Ekobrottsmyndigheten.

Arbetet med likviditetsrisker

I april 2023 godkände riksdagen regeringens förslag om en reglering av likviditetsverktyget swing pricing, för att fondförvaltare ska få bättre möjligheter att hantera risken att inte kunna lösa in fondandelar när andelsägarna begär det (prop. 2022/23:62, bet. 2022/23:FiU37, rskr. 2022/23:174). Förslagen ska även motverka att de kvarvarande och befintliga fondandelsägarna påverkas negativt av de transaktionskostnader som uppstår när fondandelar köps eller säljs. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2023.

I december 2023 tillsatte regeringen en utredning som ska analysera och föreslå vilka författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till

ändringar i AIFM-direktivet³ och UCITS-direktivet⁴ (dir. 2023:163). Utredaren ska också analysera och föreslå åtgärder för att stärka konkurrenskraften på den svenska fondmarknaden, bl.a. regler om associationsrättsliga fonder med rörligt aktiekapital. Utredaren ska även se över reglerna om inlösenfrekvens i värdepappersfonder och specialfonder samt analysera hur svenska fonders motståndskraft och skyddet för investerare kan stärkas. Syftet är att modernisera fondlagstiftningen och göra den svenska fondmarknaden mer konkurrenskraftig och motståndskraftig och att anpassa lagstiftningen till EU-rätten. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående arbete på såväl nationell nivå som på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen i december 2023 tillsatte en utredning som ska analysera och föreslå vilka författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till ändringar i direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFM) och direktivet om värdepappersfonder (UCITS). Vidare ska utredaren bl.a. se över reglerna om inlösenfrekvens i värdepappersfonder och specialfonder samt analysera hur svenska fonders motståndskraft och skyddet för investerare kan stärkas. Syftet är att modernisera fondlagstiftningen och göra den svenska fondmarknaden mer konkurrenskraftig och motståndskraftig och att anpassa lagstiftningen till EU-rätten. Utskottet konstaterar att uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2025. När det gäller frågor om blankning och marknadsmissbruk ser inte utskottet skäl till att i dagsläget ändra i regelverket. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU av den 8 juni 2011 om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag).

Kontanthantering och betaltjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kontanthantering och betaltjänster. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete.

Jämför reservation 16 (S), 17 (V), 18 (C) och 19 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 11–13 anser motionärerna att förslagen från utredningen om möjligheten att betala med kontanter för livsnödvändiga varor skyndsamt bör beredas. Motionärerna anser även att utredningen borde ha lämnat förslag på hur bankernas respektive den offentliga sektorns ansvar för att upprätthålla värdetransporterna i kontantkedjan kan regleras. Därtill finns det enligt motionärerna ett behov av att utvärdera om det finns anledning att i lag reglera bankernas ansvar att erbjuda privatpersoner tjänsten insättning av kontanter i syfte att stärka kontanternas ställning.

Gunilla Svantorp m.fl. (S) anser i kommittémotion 2024/25:3127 yrkande 15 att regeringen måste följa utvecklingen och vidta åtgärder för att minst en miniminivå ska finnas för kontanters användningsmöjligheter, både av likvärdighetsskäl och av krisberedskapsskäl. I kommittémotion 2024/25:1384 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 22 förordar motionärerna kontantplikt för livsnödvändiga konsumtionsartiklar.

I motion 2024/25:943 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S) anför motionärerna att det finns ett behov av att stärka tillgången till kontanter och den lokala närvaron av banker. Louise Thunström (S) anser i motion 2024/25:1248 att kontanters status som betalningsmedel behöver stärkas. Lars Beckman (M) förordar i motion 2024/25:2080 att regeringen ska arbeta för att värna kontanterna i vårt samhälle. Sten Bergheden (M) anser i motion 2024/25:2834 att det om möjligt bör lagstiftas att Sveriges kontanter alltid ska kunna användas som betalningsmedel. I motion 2024/25:60 av Torsten Elofsson (KD) framhåller motionären vikten av kontanter som betalningsmedel. I motion 2024/25:1876 av Roland Utbult (KD) anser motionären att regeringen bör säkerställa att det finns betalningsalternativ som fungerar för alla människor oavsett vem man är och var i landet man befinner sig.

I kommittémotion 2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 8 förordas att skyldigheten att tillhandahålla platser för dagskassersättningar ska gälla alla institut som tillhandahåller betalkonton till företag. Motionärerna anser även att insättningsmöjligheter för privatpersoner ska ingå i begreppet kontanttjänster.

I kommittémotion 2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 12–14 framhåller motionärerna vikten av tillgängliga och robusta

digitala finansiella tjänster. Tillgången till offlinebetalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish bör enligt motionärerna säkras. Därtill bör det skapas en öppen infrastruktur för digitala betalningar för att öka transparensen och konkurrensen samt redundansen i det digitala betalningssystemet.

I motion 2024/25:1797 av Linnéa Wickman m.fl. (S) anser motionärerna att det finns ett behov av att överväga att stärka bankernas skyldighet att säkerställa fungerande betalningar som motsvarar allmänhetens behov i såväl normala tider som vid fredstida kriser och under höjd beredskap.

Katarina Luhr m.fl. (MP) anser i motion 2024/25:813 yrkande 3 att det är viktigt att säkerställa att funktioner som åtkomst till vård, läkemedel, myndighetskontakter och pengar kan fungera i ett läge där bank-id eller digital e-legitimation ligger nere under en längre period.

Bakgrund och pågående arbete

Skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla kontanttjänster

Hösten 2019 antog riksdagen regeringens proposition om skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla kontanttjänster (prop. 2019/20:23, bet. 2019/20:FiU29, rskr. 2019/20:77). Lagändringarna innebär att vissa svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut ska vara skyldiga att tillhandahålla kontanttjänster i betryggande utsträckning i hela landet. Kreditinstitut och filialer som tillhandahåller betalkonton med grundläggande funktioner till konsumenter ska tillhandahålla platser för kontantuttag, och institut eller filialer som tillhandahåller betalkonton till företag ska tillhandahålla platser för dagkasseinsättning. Lagändringarna gäller sedan den 1 januari 2020.

Kontanthantering enligt riksbankslagen

Enligt Lag (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) har Riksbanken ett övergripande ansvar för att kontanthanteringen i Sverige fungerar. Bland annat ska Riksbanken bidra till att det finns tillgång till kontanter i betryggande utsträckning i hela Sverige. Riksbanken har också en skyldighet att driva minst fem depåer, dvs. platser för lagring och ut- och inlämning av sedlar. Enligt en övergångsbestämmelse i riksbankslagen ska bestämmelsen om fem depåer gälla först fr.o.m. den 1 januari 2026. Dock ska minst tre depåer finnas fr.o.m. den 1 januari 2023. Riksbanken ska följa, analysera och vid behov samordna hanteringen av kontanter i Sverige. Vid höjd beredskap får Riksbanken ge ut beredskapspengar till allmänheten. Lagen grundar sig på den parlamentariskt sammansatta Riksbankskommitténs arbete (SOU 2019:46).

Kontantutredningen

Mot bakgrund av ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2018/19:FiU44, rskr. 2018/19:293) beslutade regeringen i december 2020 att ge en särskild

utredare i uppdrag att se över statens roll på betalningsmarknaden (dir. 2020:133). I mars 2023 överlämnade Betalningsutredningen sitt slutbetänkande Staten och betalningarna (SOU 2023:16) till regeringen. I utredningen lämnades bl.a. en rekommendation om att senast 2025 göra en översyn av kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster.

Regeringen gav i januari 2024 en utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag på insatser som kan stödja privatpersoners, företags och föreningars möjligheter att betala med kontanter där dessa bedöms ha en särskild roll som betalningsmedel samt stödja tillgången till kontanttjänster (Fi2024/00068). Uppdraget redovisades i december 2024. Utredningen föreslår bl.a. att det ska finnas en lagstadgad möjlighet att betala med kontanter för livsmedel, apoteksvaror och offentligrättsliga avgifter. Det föreslås också att bankerna ska vara skyldiga att erbjuda platser för insättning av sedlar på konto för privatpersoner i samma utsträckning som dagens regler ger betalningsmottagare möjlighet att göra dagskassainsättningar. Riksbanken föreslås få ett ökat mandat att bidra till kontanters användbarhet i hela landet. Vidare analyseras behovet av offlinefunktioner vid betalningar, och fortsatt utredning av frågan föreslås. Utredningens förslag bereds i Regeringskansliet..

Digitala betaltjänster

EU:s betaltjänstdirektiv är det centrala regelverket för betalningar inom EU och gäller såväl gränsöverskridande betalningar som betalningar inom medlemsstater i alla unionens valutor. Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser om genomförande av betaltjänster, informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster, ansvar vid obehöriga transaktioner, behandling av personuppgifter och tillträde till betalningssystem. Dessutom innehåller direktivet bestämmelser om tillståndsplikt för tillhandahållande av betaltjänster samt betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörers rörelse. Andra kategorier av betaltjänstleverantörer är kreditinstitut och institut för elektroniska pengar. Den senare kategorin regleras i EU:s e-penningdirektiv.

Kommissionen presenterade 2020 ett meddelande om en EU-strategi för massbetalningar (se fakta-PM 2020/21:FPM14). Massbetalningar är ett samlingsnamn på betalningar mellan privatpersoner, företag och myndigheter. Som en del i arbetet lade kommissionen i slutet av oktober 2022 fram ett förslag till förordning om omedelbara betalningar i euro (se fakta-PM 2022/23:FPM18). Förslaget innebär i huvudsak att banker som erbjuder sina kunder traditionella konto-till-konto-betalningar ska erbjuda omedelbara betalningar i euro och att avgiften för en sådan betalning inte ska få överstiga avgiften för en traditionell betalning. Förslaget till förordning antogs i mars 2024.⁵ Vidare skulle kommissionen enligt strategin göra en översyn av EU:s betaltjänstdirektiv. Översynen genomfördes under 2022 och i juni 2023

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i regelverket (se fakta-PM 2022/23:FPM118). Förslaget innebär i huvudsak att centrala bestämmelser i EU:s betaltjänstdirektiv förs över till en EU-förordning. Det handlar bl.a. om bestämmelser om genomförande av betaltjänster, informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster och tillträde till betalningssystem. Övriga bestämmelser i EU:s betaltjänstdirektiv och motsvarande bestämmelser i EU:s e-penningdirektiv förs över till ett nytt EU-direktiv. Det handlar i huvudsak om bestämmelser om tillståndsgivning och tillsyn. Förhandlingar om förslagen pågår på EU-nivå.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat flera av de frågor som motionärerna tar upp, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående arbete i Sverige och på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att utvecklingen mot en minskad kontanthantering har gått snabbt i Sverige jämfört med många andra länder och framhåller att det är viktigt att alla i samhället får tillgång till grundläggande betaltjänster.

Utskottet konstaterar att regeringen i januari 2024 gav en utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag på insatser som kan stödja privatpersoners, företags och föreningars möjligheter att betala med kontanter där dessa bedöms ha en särskild roll som betalmedel samt stödja tillgången till kontant-tjänster. Uppdraget redovisades i december 2024 och utskottet noterar att utredningen bl.a. föreslår att det ska finnas en lagstadgad möjlighet att betala med kontanter för livsmedel, apoteksvaror och offentligrättsliga avgifter. Det föreslås också att bankerna ska vara skyldiga att erbjuda platser för insättning av sedlar på konto för privatpersoner i samma utsträckning som dagens regler ger betalningsmottagare möjlighet att göra dagskassainsättningar. Riksbanken föreslås få ett ökat mandat att bidra till kontanters användbarhet i hela landet. Behovet av offlinefunktioner vid betalningar analyseras också i utredningen och fortsatt utredning av frågan föreslås. Utskottet konstaterar att utredningens förslag bereds i Regeringskansliet. Utskottet ser inte skäl till att föregripa det arbetet. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om penningtvätt och bank- och betalningsbedrägerier. Utskottet hänvisar till pågående arbete på både nationell nivå och på EU-nivå.

Jämför reservation 20 (S) och 21 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 7, 9 och 10 framhåller motionärerna behovet av ytterligare åtgärder för att motverka ekonomisk brottslighet, bl.a. genom ett tydligare arbete med värdekedjor. Det behövs enligt motionärerna en översyn av de branscher där ekonomisk brottslighet och penningtvätt är särskilt framträdande. Vidare framhåller motionärerna att regeringen måste se över och utvärdera Bankföreningens åtgärds paket för bedrägerier och vid behov komma med förslag till lagstiftning på området. Det sistnämnda framförs även i kommittémotion 2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 12.

I kommittémotion 2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 97–99 anser motionärerna att bankerna måste ta ett större ansvar för att bekämpa bedrägerier. Motionärerna anser att bankerna i högre grad än i dag behöver bli återbetalningsskyldiga när deras kunder blir lurade att föra över pengar. Vidare behöver de informationskampanjer som riktas mot enskilda fortsätta och förstärkas. Adrian Magnusson (S) anser i motion 2024/25:361 att bankernas ansvar för att uppfylla krav på ersättning vid bedrägerier bör utökas. I motion 2024/25:766 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S) förordas en utökad skyldighet för bankerna att förebygga och motverka bedrägerier.

I kommittémotion 2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 13 anser motionärerna att det behövs krafttag mot bedrägerier.

I kommittémotion 2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkandena 17–20 anför motionärerna att befintliga lagar och regler för betaltjänster bör utvärderas för att säkerställa att de är tillräckliga för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden. Lagstiftningen bör utvärderas så att konsumenten inte får bära ansvaret för obehöriga uttag, i synnerhet med bank-id, bankdosor och Swish. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma med förslag till ändringar i betaltjänstlagen med regleringen i Storbritannien som förebild. Enligt motionärerna delar där kundens bank och den mottagande banken på summan för bedrägeriet. Vidare bör regeringen enligt motionärerna återkomma med förslag på lagstiftning som likt den i Storbritannien innebär att bankerna öppet måste redovisa statistik över hur många av deras kunder som blivit bedragna.

I kommittémotion 2024/25:1904 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 anser motionärerna att regeringen bör ta initiativ till en utredning som ser över möjligheterna att lägga ett större ansvar på betaltjänstleverantörer för att stoppa bedrägerier, stärka säkerheten och ersätta brottsoffren. Det bör enligt motionärerna även tillsättas en utredning som ser över möjligheterna att lägga ett större ansvar på e-marknadsplatserna för att förhindra bedrägerier där.

I kommittémotion 2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 7 efterfrågar motionärerna förslag på åtgärder för att motverka penningtvätt inom musikbranschen.

Mikael Larsson (C) anför i motion 2024/25:481 att regeringen inom ramen för EU-samarbetet bör driva på för att inrätta ett övervakningsorgan för illegala penningflöden.

Bo Broman och Linda Lindberg (båda SD) anser i motion 2024/25:3184 yrkandena 1–3 att det behövs ett förtydligande av regelverket om skärpta åtgärder för kundkännedom när det gäller personer i en politiskt utsatt ställning (Politically Exposed Person, PEP). De anser att tillämpningen av reglerna om PEP behöver förenklas och att det behövs vägledning och utbildning för finansiella institutioner och andra verksamhetsutövare om PEP. I motion 2024/25:2679 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 anför att reglerna för anhöriga till PEP bör ses över. Motionären anser även att det behövs ändrade regler i EU med anledning av hur anhöriga till PEP blir drabbade.

Bakgrund och pågående arbete

Arbetet med att motverka bedrägerier i betaltjänster

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 2) att det har blivit enklare och smidigare att betala och göra bankärenden i takt med att samhället har blivit alltmer digitaliserat. Samtidigt har det lett till att också bedragares verksamhet har underlättats. Det stora flertalet bedrägeriformer förutsätter att kriminella missbrukar produkter och tjänster som tillhandahålls av betaltjänstleverantörer, framför allt banker. Dessa aktörer har därför en nyckelroll för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden.

Under 2023 tillsattes en interdepartemental arbetsgrupp med representanter från Justitiedepartementet och Finansdepartementet, med uppgiften att underlätta och koordinera arbetet med åtgärder mot brottslighet i det finansiella systemet. Vidare höll regeringen under våren 2024 möten med företrädare för de sex största bankerna i Sverige, Svenska Bankföreningen och polisen för att stärka arbetet mot bedrägerier som riktar sig mot äldre.

I maj 2024 presenterade Bankföreningen ett paket med åtgärder för att motverka bedrägerier. Bland annat utvecklas övervakningen av bedrägerier, och bankernas produktutbud anpassas exempelvis med tidsfördröjningar av transaktioner och beloppsgränser. Hur åtgärderna ska utformas och när de ska genomföras mer exakt i en enskild bank beror enligt Bankföreningen på bankens specifika förutsättningar, exempelvis när det gäller produktutbud och

kundstruktur. Genomförandet har påbörjats och sker successivt. Åtgärderna kommer att följas upp av Bankföreningen. Vidare ska enligt åtgärdspaketet kriminellas möjligheter att använda bankernas produkter begränsas ytterligare eller stängas av helt, t.ex. när det gäller användningen av Swish och bank-id.

FI lämnade i maj 2024 en rapport om motverkande av bedrägerier i betaltjänster, i enlighet med ett regeringsuppdrag (Fi2023/02625). I rapporten beskriver FI bl.a. hur myndigheten bedriver tillsyn över hur banker och andra betaltjänstleverantörer tillämpar bestämmelserna i betaltjänstslagen om motverkande av bedrägerier (FI dnr 24-14480). FI konstaterar att mer behöver göras för att stoppa bedrägerierna och lämnar förslag till åtgärder. Enligt FI bör betaltjänstleverantörerna bära en större del av förlusten. Ytterligare åtgärder som föreslås är stärkta krav på transaktionsövervakning, bättre möjligheter till informationsdelning mellan myndigheter och betaltjänstleverantörer samt reglering som motverkar och försvårar manipulering av mobil- och telefonnummer.

Även på EU-nivå arbetar man med att förhindra bedrägerier på betalningsmarknaden. I det förslag till ändringar i regelverket för betaltjänster som kommissionen presenterade i juni 2023 föreslås bl.a. att det införs ett krav på betaltjänstleverantörer att använda sig av s.k. transaktionsmonitorering och en möjlighet för betaltjänstleverantörer att utbyta uppgifter med varandra för att kunna upptäcka och motverka bedrägerier (se fakta-PM 2022/23:FPM118). Förhandlingar om förslagen pågår på EU-nivå.

Bankbedrägerier och Konsumentombudsmannen

I betaltjänstlagen finns bestämmelser om obehöriga transaktioner, betaltjänstleverantörers skyldighet att återställa kontot och kontohavarens ansvar. I juni 2022 kom en dom från Högsta domstolen (HD) som handlade om bedrägeri kopplat till bank-id och som innebar att en konsument fick ersättning av en bank för obehöriga transaktioner som gjorts från konsumentens konto (T 4623-21). En konsument lämnade till följd av ett bedrägeri ut koden till sitt bank-id och svars-koder från sin bankdosa. Agerandet möjliggjorde flera transaktioner från konsumentens konto. HD ansåg att omständigheterna var sådana att konsumentens handlande var grovt oaktsamt men inte särskilt klandervärt. Enligt domen skulle banken därför i allt väsentligt återställa kontot till den ställning det hade haft om transaktionerna inte hade genomförts. Enligt Konsumentombudsmannen (KO) har HD:s dom påverkat praxis för bankers ansvar vid obehöriga transaktioner, men KO bedömer att domen inte är direkt vägledande för alla typer av bankbedrägerier och att det behövs ytterligare domstolspraxis. För att ytterligare klargöra bankernas ansvar vid bankbedrägerier som drabbar privatpersoner beslutade KO att bevilja s.k. KO-biträde till en person i en rättsprocess mot en bank, och lämnade i december 2023 in en stämningsansökan vid Stockholms tingsrätt. Av tingsrättens dom från november 2024 framgår att rätten ansåg att bankens överföring från konsumentens konto till bedragarna inte varit obehörig enligt betaltjänstlagen,

eftersom överföringen hade skett på begäran av konsumenten. KO avser att överklaga domen.

Åtgärder mot missbruk av betalningssystem

I december 2024 lämnade regeringen en proposition med förslag till åtgärder mot missbruk av alternativa betalningssystem (prop. 2024/25:67). Mot bakgrund av att valutaväxlare och registrerade betaltjänstleverantörer som penningöverförare bedöms ha en central funktion vid kriminella nätverks återinvesteringar i kriminell verksamhet och tvätt av brottsvinster föreslås i propositionen att valutaväxling, betaltjänster och utgivning av elektroniska pengar ska omfattas av tillståndsplikt i stället för registreringsplikt. Regeringens förslag behandlas i betänkande 2024/25:FiU27 som beslutades av finansutskottet den 13 mars 2025. Riksdagen godkände förslaget den 19 mars 2024 (rskr. 2024/25:165).

Den 18 mars 2025 lämnade regeringen en proposition om åtgärder mot missbruk av betalningssystem (prop. 2024/25:134). I propositionen föreslås att clearingbolag, dvs. de företag som förmedlar betalningar mellan banker, ska vara skyldiga att övervaka transaktioner, lämna uppgifter om misstänkta transaktioner till banker och rapportera misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism till Polismyndigheten. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Regeringens förslag behandlas under våren 2025 i betänkande 2024/25:FiU38.

Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online

En betaltjänstleverantör, t.ex. ett kreditinstitut, ska tillämpa stark kundautentisering när betalaren loggar in på sitt betalkonto online, initierar en elektronisk betalningstransaktion eller genomför någon åtgärd på distans som kan innebära en risk för svikligt förfarande eller andra former av missbruk. Kravet kan uppnås på olika sätt, t.ex. genom användning av e-legitimation eller bankdosa, och har sedan det infördes medfört att bedrägerier vid betalningar vid e-handel har minskat. Sedan den 1 januari 2023 gäller att stark kundautentisering även ska gälla vid fakturabetalningar online. Syftet är att minska risken för att konsumenter drabbas av bedrägerier i samband med krediter vid e-handel (prop. 2022/23:9, bet. 2022/23:FiU18, rskr. 2022/23:48).

Regelverket mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Regelverket om penningtvätt och finansiering av terrorism finns framför allt i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och i lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän (registerlagen). Lagstiftningen genomför det fjärde penningtvättsdirektivet i svensk rätt, liksom de tilläggsdirektiv som antagits och som även kallas det femte penningtvättsdirektivet (prop. 2018/19:150, bet. 2019/20:FiU15, rskr. 2019/20:38). Det femte penningtvättsdirektivet syftar till att förbättra regelverket i fråga om den ökade användningen av nya tekniska

tjänster och risker kopplade till virtuella valutor. I januari 2023 trädde ändringar i bl.a. penningtvättslagen i kraft som innebär att brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och kreditinstitut ska få samverka i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt (prop. 2021/22:251, bet. 2022/23:FiU15, rskr. 2022/23:33). Sedan den 1 januari 2024 gäller även förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut. Reglerna syftar till att motverka penningtvätt bl.a. genom att den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska registrera sig och genom att det införs ett allmänt lämplighetskrav för den som bedriver sådan verksamhet (prop. 2022/23:124, bet. 2023/24:FiU7, rskr. 2023/24:60).

I penningtvättslagen finns bestämmelser som innebär att banken måste veta vilka personer som är i en politiskt utsatt ställning (PEP). En PEP anses genom sin position och sitt inflytande inneha en ställning som i sig utgör en risk för att utnyttjas för bl.a. mutbrott. Bestämmelserna innebär att banken behöver vidta skärpta åtgärder för att ha tillräckliga kunskaper om kunden. Det gäller även för familjemedlemmar och kända medarbetare till en PEP.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade liknande yrkanden om bank- och betalningsbedrägerier samt om penningtvätt i betänkande 2023/24:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående arbete i Sverige och på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar liksom regeringen att det har blivit enklare och smidigare att betala och göra bankärenden i takt med att samhället har blivit alltmer digitaliserat. Samtidigt har det lett till att också bedragares verksamhet har underlättats. Utskottet ser allvarligt på de bankbedrägerier som bl.a. riktas mot äldre. Det behövs krafttag för att motverka bedrägerier och utskottet välkomnar det arbete som sker inom ramen för Tidösamarbetet. Det stora flertalet bedrägeriformer förutsätter att kriminella missbrukar produkter och tjänster som tillhandahålls av betaltjänstleverantörer, framför allt banker. Dessa aktörer har därför en nyckelroll för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden och utskottet välkomnar att bankerna vidtar åtgärder för att motverka bedrägerier. Utskottet framhåller även att regeringen nyligen lämnat förslag till åtgärder mot missbruk av betalningssystem och att riksdagen nyligen godkänt förslag om att förhindra missbruk av alternativa betalningssystem. Utskottet konstaterar vidare att det pågår ett arbete på EU-nivå med att ändra i regelverket för betaltjänster. Mot bakgrund av detta ser inte utskottet skäl till att rikta några tillkännagivanden till regeringen. Motionsyrkandena avstyrks.

En hållbar finansmarknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en hållbar finansmarknad. Utskottet hänvisar till pågående arbete såväl på nationell nivå som på EU-nivå.

Jämför reservation 22 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 23 och 69 förordas åtgärder för att främja en grön finansmarknad i syfte att öka takten i omställningen. Motionärerna anser även att Sverige ska ta vara på sitt inflytande i EU när det gäller klimatpolitik och fortsätta att driva på för integrering av hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen.

I kommittémotion 2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 37 anser motionärerna att relevanta myndigheter bör ges i uppdrag att föreslå hur finanssektorns arbete med klimatrelaterade risker ska säkras.

Markus Kallifatides och Mathias Tegnér (båda S) förordar i motion 2024/25:357 en utredning om att införa en statlig grön investeringsbank som kan tillhandahålla billigt och långsiktigt kapital för offentliga och privata investeringar för klimatomställningen. Detta förordas även av Daniel Vencu Velasquez Castro (S) i motion 2024/25:2684.

Bakgrund och pågående arbete

Arbetet med hållbarhet och det finansiella systemet

Ett av de riksdagsbundna målen för finansmarknadsområdet är att de finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2, bet. 2023/24:FiU2, rskr. 2023/24:111).

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 2) anför regeringen att finansiella flöden enligt Parisavtalet ska göras förenliga med en väg mot låga växthusgasutsläpp och en klimatomställning. Regeringen framhåller att det finansiella systemet kan bidra till omställningen till en hållbar ekonomi genom att identifiera, mäta och prissätta de möjligheter och risker som omställningen medför. Genom att olika risker och möjligheter återspeglas i räntor, tillgångspriser och försäkringspremier skapas förutsättningar för en allsidig riskhantering och en effektiv kapitalallokering.

I skrivelsen Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59) identifierades fyra prioriteringar för finanssektorns klimatomställning: fortsätta integrera hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknads-

unionen, underlätta informationsspridning om finansieringsformer för klimatinvesteringar, ändra styrningen av statens riskkapital och utveckla de statliga kreditgarantierna.

Sedan 2019 omfattar FI:s övergripande uppdrag ett ansvar för att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. I regleringsbrevet för 2022 fick FI i uppdrag att ta fram en strategi för hur myndigheten utifrån det befintliga regelverket ska arbeta för att motverka grönvåld av finansiella produkter inom sitt verksamhetsområde. Uppdraget redovisades i december 2022 i form av en strategi för att motverka grönvåld (dnr 22-32389). Vidare lade FI i december 2022 fram rapporten Färdplan för en hållbar finansmarknad som beskriver tre övergripande mål som myndigheten kommer att verka för fram till 2025 (dnr 22-32466). Målen är god tillgång till relevant, jämförbar och tillförlitlig hållbarhetsrelaterad information, högt förtroende för en hållbar finansmarknad samt motståndskraft mot hållbarhetsrisker i det finansiella systemet.

Riksbanken ska enligt riksbankslagen identifiera hot mot en hållbar utveckling som påverkar förutsättningarna för verksamheten. Enligt lagen ska Riksbanken även i tillgångsförvaltningen fästa särskild vikt vid hur en hållbar utveckling kan främjas, utan att göra avkall på övriga mål och principer för tillgångsförvaltningen. Sedan 2021 publicerar Riksbanken en klimatrappport som redogör för analysen av och arbetet med miljömässig hållbarhet och klimatförändringar. Den senaste rapporten publicerades i februari 2025.

På EU-nivå presenterade kommissionen i februari 2025 förslag på förenklingar i flera av EU:s regelverk på hållbarhetsområdet. Syftet är att minska komplexiteten i regelverken. Kommissionen föreslår bl.a. ändringar i regelverket för företags hållbarhetsrapportering (CSRD), EU:s gröna taxonomi, gränsjusteringsmekanismen för koldioxid (CBAM) och direktivet om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet. Förhandlingar om förslagen pågår på EU-nivå.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden, senast i betänkande 2023/24:FiU22. Utskottet avstyrkte yrkandena med hänvisning till pågående arbete med att främja en hållbar finansmarknad på såväl nationell nivå som på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2023/24:149).

Utskottets ställningstagande

Det finansiella systemet har en viktig roll i omställningen till en hållbar ekonomi. Finansiella flöden ska enligt Parisavtalet göras förenliga med en väg mot låga växthusgasutsläpp och en klimatmässigt motståndskraftig utveckling. Liksom regeringen vill utskottet framhålla att det finansiella systemet kan bidra till omställningen till en hållbar ekonomi genom att identifiera, mäta och prissätta de möjligheter och risker som omställningen

medför. Genom att olika risker och möjligheter återspeglas i räntor, tillgångs-
priser och försäkringspremier skapas förutsättningar för en allsidig risk-
hantering och en effektiv kapitalallokering. Utskottet konstaterar att det pågår
ett omfattande arbete på området, såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Mot
denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena.

Reservationer

1. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (S)

av Mikael Damberg (S), Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3075 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 13 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2024/25:782 av Monica Haider (S),

2024/25:1387 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2622 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP),

2024/25:2623 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 16,

2024/25:2786 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 29, 32 och 33,

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3 och

2024/25:3083 av Markus Wiechel och Ann-Christine Frohm (båda SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Hushållen pressas allt hårdare av höjda räntor samtidigt som bankernas vinster har rusat. I dag betalar konsumenten ett högt pris om han eller hon vill sänka sin riskexponering genom att binda lån på längre räntebindningstider. För att stärka konsumenternas ställning och rörlighet på bolånemarknaden och stärka de ekonomiska incitamenten för längre räntebindningstider bör regeringen tillsätta en utredning som går igenom olika förslag, bl.a. en reform av systemet med ränteskillnadsersättning och att stärka bolånetagarens rätt till byte av säkerhet vid flytt. Utredningen bör väga fördelarna ur ett konsumentperspektiv mot potentiella risker för den finansiella stabiliteten.

Inträdet på bostadsmarknaden är för många förenat med stora svårigheter. Det handlar inte enbart om unga, tröskeln är ofta hög också för många andra som önskar ta steget till en egen bostad. Och många gånger är köpet av en bostadsrätt i praktiken det enda sättet att skaffa sig en egen bostad. Ett statligt startlån skulle underlätta att komma in på den ägda bostadsmarknaden genom att korta tiden som behövs för att spara ihop tillräckligt eget kapital till den

kontantinsats som krävs. Det skulle också minska behovet av blankolån för att finansiera kontantinsatsen.

2. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 29, 32 och 33 samt avslår motionerna

2024/25:782 av Monica Haider (S),

2024/25:1387 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2622 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP),

2024/25:2623 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 16,

2024/25:2786 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2024/25:3075 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 13,

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3,

2024/25:3083 av Markus Wiechel och Ann-Christine Frohm (båda SD) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

För äldre kan möjligheterna att ta ett bostadslån vara begränsade. För dem som lämnat arbetslivet är det svårt att med nuvarande regler få ihop kalkylen för ett bostadslån. Samtidigt är det viktigt att äldre kan efterfråga bostäder som passar de egna behoven på den privata marknaden. Att välja att köpa ett boende kan för många äldre vara en mycket sund investering. Därför bör en utredning tillsättas som utvärderar hur utlåningen för bostadsköp till pensionärer kan utvecklas.

När det gäller möjligheten att spara och få tillgång till kapital finns det modeller i andra länder som är värda att utvärdera. Ett exempel är det tyska Bausparsystemet, som utformats för människor med små och normala inkomster och som kan liknas vid ett sparande som resulterar i ett garanterat lånelöfte. Om sparplanen följs innebär ett sådant sparande vetskap om att man inom en viss tid kommer att ha möjlighet att köpa en bostad. Sparformen leder också till att bostäder byggs. Det behövs justeringar av lagstiftningen som gör det möjligt för fler att långsiktigt spara till ett eget boende.

3. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2622 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) och

2024/25:2623 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 16 och
avslår motionerna

2024/25:782 av Monica Haider (S),

2024/25:1387 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:2786 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 29, 32 och 33,

2024/25:3075 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 13,

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3,

2024/25:3083 av Markus Wiechel och Ann-Christine Frohm (båda SD)
yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det finns ekonomiska hinder för stora delar av bostadsmarknaden, även för det ägda boendet, som på lång sikt ofta är mer ekonomiskt fördelaktigt. Då bostadspriserna ökat kraftigt sedan millennieskiftet har det blivit mycket svårt för den som inte redan bor i ett ägt boende att köpa sig en egen bostad. Det bör därför införas ett startlån för förstagångsköpare för att fler än i dag ska kunna få möjlighet att få tillgång till marknaden för ett ägt boende.

Vidare behöver det skapas bättre förutsättningar för äldre när det gäller bolån med rimliga villkor. Regeringen bör också utreda hur de senaste årens situation för äldre i fråga om boendeinlåsning kan lösas.

4. Det andra amorteringskravet, punkt 3 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Charlotte Quensel (SD)
och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:165 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och
avslår motion
2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 31.

Ställningstagande

Vi vill se en långsiktigt hållbar bostadspolitik och en sund amorteringskultur med genomtänkta kreditrestriktioner. En målsättning bör vara att alla som vill ska kunna äga sitt hem. Finansinspektionens återkommande slutsats i bolånerapporterna är att hushållen har en bra motståndskraft mot prisfall, räntehöjningar och inkomstbortfall. Samtidigt drabbar det andra amorteringskravet unga vuxna och ensamstående i högre utsträckning än andra grupper. Många tvingas då i stället ut på en osäker andrahandsmarknad, alternativt att tacka nej till jobberbjudanden i storstadsregionerna. Därför anser vi att det andra amorteringskravet bör avskaffas till dess att det konstaterats vara utformat på ett ändamålsenligt sätt.

5. Det andra amorteringskravet, punkt 3 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 31 och
avslår motion
2024/25:165 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD).

Ställningstagande

Amorteringskrav och andra kreditrestriktioner har gjort det avsevärt svårare för många människor att köpa en egen bostad. I delar av landet med utbredd brist på hyresrätter är ägandet en av få realistiska vägar till ett boende. För den som är ny i Sverige, ung, nyligen separerad eller ensamstående är det i dag svårt att få bostadslån, även med en normal inkomst. För att förenkla inträdet på bostadsmarknaden bör därför det skärpta amorteringskravet slopas.

6. Hushållens tillgångar och skulder, punkt 4 (S, V)

av Mikael Damberg (S), Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Eva Lindh (S), Ida Gabrielsson (V) och Joakim Sandell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3190 av Niklas Karlsson m.fl. (S) yrkande 25 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4 och
avslår motion

2024/25:372 av Adrian Magnusson (S).

Ställningstagande

Den nya ekonomiska verkligheten, med hög inflation och avmattning i den reala ekonomin samtidigt, ställer nya krav på såväl penning- som finanspolitiken. Riksbankens och regeringens möjligheter att bedriva en välavvägd politik begränsas dock av avsaknaden av statistik över hur hushållens tillgångar och skulder fördelas. Riksdagen beslutade 2019 i bred enighet om ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning för att möjliggöra insamlandet av sådan statistik. Utredningen överlämnades till regeringen i november 2022. Det är angeläget att statistik över hushållens tillgångar och skulder börjar samlas in så snart som möjligt. Regeringen bör inte begränsa sig till insamling av stickprovsdata utan samla in individbaserad data så att myndigheterna kan få en fullgod bild av hushållens finansiella ställning utan att den personliga integriteten och skyddet för personuppgifter åsidosätts.

7. Kreditupplysning och inkassoverksamhet, punkt 5 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Charlotte Quensel (SD) och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:164 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och

avslår motionerna

2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) yrkande 1,

2024/25:1657 av Karin Sundin (S) yrkandena 6 och 7,
2024/25:2033 av Mats Green och Anna af Sillén (båda M) och
2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

Vid ansökan om lån hos flera banker, t.ex. i syfte att få ned räntan, registreras lika många kreditupplysningar. Det kan tolkas som att låntagaren planerar att ta flera olika lån oavsett om de kvitteras ut eller inte, vilket i sin tur sänker kreditvärdigheten hos den som ansöker om lånet. Systemet är legitimt i sig för att bankerna ska kunna göra väl avvägda riskbedömningar. Det kan dock ifrågasättas hur länge omfrågeuppgifter ska lagras. Regelverket behöver moderniseras så att det inte utesluter individer med en sund privatekonomisk ställning. Om konsumenterna får större flexibilitet att jämföra bankernas erbjudanden, utan att riskera sänkt kreditvärdighet, skulle också konkurrens-situationen förbättras. Vi anser därför att regeringen bör utreda om omfråge-uppgifter enligt kreditupplysningslagen som rör privatpersoner ska gallras efter en kortare tidsperiod än tolv månader.

8. Kreditupplysning och inkassoverksamhet, punkt 5 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C) yrkande 9 och
avslår motionerna

2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) yrkande 1,

2024/25:164 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD),

2024/25:1657 av Karin Sundin (S) yrkandena 6 och 7 samt

2024/25:2033 av Mats Green och Anna af Sillén (båda M).

Ställningstagande

När arbetslösheten stiger riskerar skulderna hos Kronofogden att växa ännu mer. Inkassobolagens avgifter står för en inte obetydlig andel av de tilltagande skulderna. En ursprunglig skuld kan lätt växa mångdubbelt genom avgifter, räntor och påminnelseavgifter. Den som väl hamnat i skuldfällan gräver sig lätt djupare och djupare ned. Så behöver det inte vara. I stora delar av Europa är inkassobolagens avgifter och räntor reglerade och fokus är att original-skulden ska betalas. Det är inte en affärsidé i sig att få skulden att växa och

växa. Regeringen bör överväga att reglera inkassobolagens avgifter mer i linje med hur det ser ut i övriga Europa.

9. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 6 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Charlotte Quensel (SD) och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 10 och avslår motionerna

2024/25:129 av Isak From och Helén Pettersson (båda S) yrkandena 1 och 3, 2024/25:145 av Denis Begic (S),

2024/25:584 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3,

2024/25:748 av Kristoffer Lindberg (S),

2024/25:1486 av Arber Gashi m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:1622 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 17,

2024/25:2516 av Markus Kallifatides m.fl. (S),

2024/25:2518 av Malin Björk m.fl. (C),

2024/25:2685 av Tomas Eneroth (S),

2024/25:2787 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2024/25:2925 av Sten Bergheden (M),

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 49,

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och

2024/25:3119 av Eric Westroth (SD).

Ställningstagande

Att byta mobilabonnemang är i dag enkelt då konsumenten har rätt att medföra sitt gamla telefonnummer till den nya operatören. Banktjänster är däremot inte standardiserade på ett likvärdigt sätt. Den som vill byta bank kan öppna ett kundengagemang i en ny bank vid sidan om den befintliga banken, men bankkontonummer kan inte enkelt flyttas över. Dessutom är det omöjligt att medföra clearingnummer eftersom dessa är knutna till det fysiska bankkontoret.

Det behöver undersökas om clearing- och bankkontonummer kan ersättas av en standardiserad nummermodell inom Sverige. Eftersom byte av bank i regel innebär att tjänster behöver flyttas var för sig och att alla banker inte

erbjuder samma tjänster, kan detta försvåra byte av bank. Det kan uppfattas vara en alltför krånglig procedur. Regelverket för fullmaktsförfarande vid bankbyte behöver utvecklas, så att fler tjänster kan flyttas enklare och endast en underskrift genom bank-id eller en vanlig signatur krävs. Detta skulle underlätta för bankkunderna och ge dem möjlighet att ställa högre krav på sin bank.

10. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 6 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 17 och avslår motionerna

2024/25:129 av Isak From och Helén Pettersson (båda S) yrkandena 1 och 3, 2024/25:145 av Denis Begic (S),

2024/25:584 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3,

2024/25:748 av Kristoffer Lindberg (S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 10,

2024/25:1486 av Arber Gashi m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:1622 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),

2024/25:2516 av Markus Kallifatides m.fl. (S),

2024/25:2518 av Malin Björk m.fl. (C),

2024/25:2685 av Tomas Eneroth (S),

2024/25:2787 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2024/25:2925 av Sten Bergheden (M),

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 49,

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och

2024/25:3119 av Eric Westroth (SD).

Ställningstagande

De senaste åren har flera företagsorganisationer och civilsamhällesorganisationer rapporterat om att det blivit svårare att få konton hos bankerna. Detta slår hårt mot entreprenörer som startar sitt första företag. Staten behöver se över vad som kan göras för att företagare ska kunna starta och bedriva sin verksamhet utan att tumma på säkerheten och bidra till den finansiella brottsligheten. Regeringen bör därför ge Finansinspektionen i uppgift att

utreda problematiken. Möjligheten att i lagstiftning garantera företagare och civilsamhällesorganisationer rätt till konto, likt den rätt som privatpersoner har till konto i betalkontodirektivet, behöver också ses över.

11. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 6 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 49 och

avslår motionerna

2024/25:129 av Isak From och Helén Pettersson (båda S) yrkandena 1 och 3,

2024/25:145 av Denis Begic (S),

2024/25:584 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3,

2024/25:748 av Kristoffer Lindberg (S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 10,

2024/25:1486 av Arber Gashi m.fl. (S) yrkande 2,

2024/25:1622 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 17,

2024/25:2516 av Markus Kallifatides m.fl. (S),

2024/25:2518 av Malin Björk m.fl. (C),

2024/25:2685 av Tomas Eneroth (S),

2024/25:2787 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2024/25:2925 av Sten Bergheden (M),

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och

2024/25:3119 av Eric Westroth (SD).

Ställningstagande

Det finansiella systemet stöds av en infrastruktur koncentrerad till ett fåtal aktörer. Banksektorn är koncentrerad till ett mindre antal stora aktörer med likartade affärsmodeller. Både bankerna och infrastrukturföretagen är nära sammanlänkade. Det innebär att problem hos en aktör snabbt kan spridas till andra. Funktionaliteten i det finansiella systemet och underliggande infrastrukturer behöver kunna upprätthållas även vid fredstida kriser samt under höjd beredskap och ytterst i krig. Grundläggande ekonomiska transaktionsmöjligheter måste alltid kunna upprätthållas genom tillgång till kontanter, alternativa betalningsmedel eller någon form av statliga krediter.

Förberedelser som syftar till att upprätthålla det finansiella systemets grundläggande funktionalitet även vid allvarliga störningar behöver vara välövade så att vi vet att de fungerar i både kris och krig. De statliga myndigheterna behöver fortsätta arbetet med att stärka beredskapen för dessa uppgifter. Det har blottlagts känsligheter inom betalningssystemet, och det måste följas upp.

12. Kapitalförsörjning i hela landet, punkt 7 (S, V)

av Mikael Damberg (S), Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Eva Lindh (S), Ida Gabrielsson (V) och Joakim Sandell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3195 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 2 och

avslår motionerna

2024/25:1642 av Anders W Jonsson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C) och

2024/25:2209 av Ida Karkiainen m.fl. (S).

Ställningstagande

Tillgången till en lokal finansiell service är en viktig möjliggörare för en levande gles- och landsbygd. I dag finns det flera delar av landet där bankverksamhet inte längre bedrivs vilket i sin tur leder till sämre regional utveckling och färre företag. Nedstängningarna av banker på landsbygden medför att allt färre har kunskap om förutsättningarna för att starta och driva ett företag där. Det skadar inte minst byggföretag, handeln, åkerier och jord- och skogsbrukets entreprenörer. Sverige behöver en bank- och finansmarknad som är lokalt förankrad för att stimulera lokalt näringsliv. En lösning är att låta statens servicekontor fungera som lokal mötesplats mellan finansiella intuitioner och lokalsamhälle. Regeringen bör därför utreda hur Statens servicecenter kan medverka till att möjliggöra mötesplatser mellan finansiell service och lokala aktörer i småkommuner utan fysiskt bankkontor.

13. SBAB, punkt 8 (S, V)

av Mikael Damberg (S), Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Eva Lindh (S), Ida Gabrielsson (V) och Joakim Sandell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 3 och
avslår motionerna

2024/25:2380 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M)
yrkande 3,

2024/25:2645 av Janine Alm Ericson och Katarina Luhr (båda MP) och
2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Konkurrensen på den svenska bankmarknaden måste stärkas. Staten bör använda den statliga banken SBAB på ett mer effektivt sätt för att öka konkurrensen på bolånemarknaden. Ett exempel är att ändra SBAB:s uppdrag till att genom en effektiv verksamhet bidra till mångfald, konkurrens och prispress på marknaden för bolån. Regeringen bör även utreda SBAB:s avkastningskrav i syfte att det ska bidra till bättre konkurrensförhållanden på bolånemarknaden. SBAB bör också ges möjligheten att tillhandahålla lönekonton, för att stärka konkurrensen på bankmarknaden och för att banken ska kunna erbjuda kunderna ett samlat tjänsteutbud.

14. SBAB, punkt 8 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8 och
avslår motionerna

2024/25:2380 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M)
yrkande 3,

2024/25:2645 av Janine Alm Ericson och Katarina Luhr (båda MP) och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda möjligheten att ge ägardirektiv till SBAB om skräddarsydda hypotekskrediter för energieffektivisering som ska kunna beviljas till småhusägare, bostadsrättsföreningar, kooperativa hyresföreningar och mindre hyreshusföretag. Hypotekslånen bör ha lång löptid och en ränta som är bunden under hela lånets löptid. Om alla banker erbjöd skräddarsydda hypotekskrediter till fastighetsägare enligt denna modell skulle en hälsosam spridning av kreditmöjligheten skapas och gynna låg räntemarginal i bankernas pris-sättning. Därför bör också möjligheten att utfärda statsgarantier till alla banker som vill erbjuda skräddarsydda hypotekskrediter för energieffektivisering utredas.

15. Transparens och likviditet på finansmarknaden, punkt 9 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD), Charlotte Quensel (SD) och David Perez (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:163 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2024/25:166 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Handel och en öppen marknad är centralt för en väl fungerande finansiell marknad. En väl fungerande aktiemarknad är beroende av öppenhet, investeringsmönster och aktörers riskbenägenhet. Blankningspositioner är viktig information för marknaden och investerare. De gällande reglerna gör att alla blankningsinnehav över en tiondels procent av aktiekapitalet behöver redovisas hos Finansinspektionen (FI) och vid en halv procents innehav av aktiekapitalet har FI en skyldighet att offentliggöra innehavet. Det kan ifrågasättas om gränsen för anmälningsplikt för blankningspositioner är på en rimlig nivå. På sikt bör regeringen också verka för att offentliggöra innehavet av blankningspositioner. Vi anser vidare att det behövs en utredning om hur marknadsmissbruksförordningen kan genomföras bättre med det befintliga regelverket, liksom hur offentliggörandet av insiderinformation kan tydliggöras.

Under inledningen av covid-19-pandemin fick vi se stora fall på världens börser. Många företagsobligationsfonder tvingades tillfälligt att stänga för uttag på grund av bristfällig likviditet. Det är problematiskt för det svenska småspararkollektivet att offentliga nyckeltal i fråga om illikvida tillgångar är svåra att hitta. Det finns exempel på fonder som marknadsförts som säkra placeringsalternativ med hög likviditet, trots att de i realiteten ägt en hög andel high yield-obligationer, dvs. obligationer med hög avkastning men också med hög kreditrisk. Därför menar vi att likviditetsrisken i form av andelen illikvida tillgångar uttryckligen och öppet ska anges i exempelvis ett fondfaktablad. Vidare bör Sverige på EU-nivå verka för en översyn av UCITS-regelverket, där en utvärdering av ett tak för illikvida tillgångar bör vara i fokus.

16. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 10 (S)

av Mikael Damberg (S), Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 11–13 och
avslår motionerna

2024/25:60 av Torsten Elofsson (KD),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 8,

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3,

2024/25:943 av Mikael Dahlgqvist och Lars Mejern Larsson (båda S),

2024/25:1248 av Louise Thunström (S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 22,

2024/25:1797 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2024/25:1876 av Roland Utbult (KD),

2024/25:2080 av Lars Beckman (M),

2024/25:2834 av Sten Bergheden (M) och

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 12–14.

Ställningstagande

Digitaliseringen av betalningar har gått snabbt i Sverige, och allt färre betalningar sker kontant. Det finns flera fördelar med att allt fler transaktioner sker digitalt i dag. Samtidigt medför det en sårbarhet för samhället. Möjligheten att använda kontanter är särskilt viktig för vissa grupper i samhället, som inte har samma möjligheter att använda digitala betalningsmedel

och som är mer utsatta för bedrägerier. Av likvärdighetsskäl och av beredskapsskäl, inte minst mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget, finns det enligt vår mening anledning för regeringen att skyndsamt bereda förslagen om möjligheten att betala med kontanter för livsnödvändiga varor.

För att säkra kontanternas ställning i samhället krävs att hela kontant-hanteringskedjan fungerar. Infrastrukturen måste fungera för de företag som tar emot kontanter. En vital del av denna infrastruktur är transporten av sedlar och mynt. Därför borde utredningen som pågick under 2024 också ha lämnat förslag på hur bankernas respektive den offentlig sektorns ansvar för att upprätthålla värdetransporterna i kontantkedjan kan regleras.

Därtill finns ett behov av att utvärdera om det finns anledning att i lag reglera bankernas ansvar att erbjuda privatpersoner tjänsten insättning av kontanter för att stärka kontanternas ställning.

17. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 10 (V)

av Ida Gabrielsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna

2024/25:60 av Torsten Elofsson (KD),

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3,

2024/25:943 av Mikael Dahlgvist och Lars Mejern Larsson (båda S),

2024/25:1248 av Louise Thunström (S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 22,

2024/25:1797 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2024/25:1876 av Roland Utbult (KD),

2024/25:2080 av Lars Beckman (M),

2024/25:2834 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 12–14,

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 11–13.

Ställningstagande

Det finns en skyldighet för institut och filialer som tillhandahåller betalkonton med grundläggande funktioner till konsumenter att tillhandahålla platser för kontantuttag och att institut och filialer som tillhandahåller betalkonton till företag ska tillhandahålla platser för dagskasseinsättningar. När regleringen

antogs var den nödvändig då allt fler banker helt hade upphört med kontant-hantering eller infört restriktioner för hur man får ta ut och sätta in sina pengar på banken. Skyldigheten att tillhandahålla platser för dagskasseinsättningar bör dock gälla alla institut som tillhandahåller betalkonton till företag. Lagen omfattar inte insättningar för privatpersoner. Det bör, precis som Riksbanken konstaterat, finnas en symmetri mellan uttags- och insättningsmöjligheter. Insättningsmöjligheter för privatpersoner bör ingå i begreppet kontanttjänster.

18. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 10 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 12–14 och avslår motionerna

2024/25:60 av Torsten Elofsson (KD),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 8,

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3,

2024/25:943 av Mikael Dahlgqvist och Lars Mejern Larsson (båda S),

2024/25:1248 av Louise Thunström (S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 22,

2024/25:1797 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2024/25:1876 av Roland Utbult (KD),

2024/25:2080 av Lars Beckman (M),

2024/25:2834 av Sten Bergheden (M),

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 11–13.

Ställningstagande

Med allt fler digitala betalningar och ett allt större beroende av den digitala infrastrukturen för betalningar bör staten säkra att betalningar kan ske genom flera digitala lösningar. Finansinspektionen bör i nära samarbete med Post- och telestyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap säkra att robustheten i de digitala system som används för betalningar ökar och når den nivå som samhället behöver. Tillgången till offlinebetalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish bör säkras. Det bör också skapas en öppen infrastruktur för digitala betalningar för att öka transparensen, konkurrensen och redundansen i det digitala betalningssystemet.

19. Kontanthering och betaltjänster, punkt 10 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 3 och
avslår motionerna

2024/25:60 av Torsten Elofsson (KD),

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 8,

2024/25:943 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S),

2024/25:1248 av Louise Thunström (S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 22,

2024/25:1797 av Linnéa Wickman m.fl. (S),

2024/25:1876 av Roland Utbult (KD),

2024/25:2080 av Lars Beckman (M),

2024/25:2834 av Sten Bergheden (M),

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 12–14,

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 15 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 11–13.

Ställningstagande

Det säkerhetspolitiska läget har understrukt vikten av att säkra upp alternativ när digitala lösningar riskerar att ligga nere. Regeringen tillsatte 2024 en utredning om möjligheten att göra kontanta betalningar, i synnerhet för livsnödvändiga varor såsom läkemedel, livsmedel och drivmedel, för att skydda grupper som av olika skäl har svårt att använda digitala betalningssätt och ur ett beredskapsperspektiv.

Det är även viktigt att säkerställa alternativ till åtkomsten för viktiga funktioner som vård, läkemedel, myndighetskontakter och pengar om tjänsterna för digitala e-legitimationer skulle ligga nere under en längre period.

20. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 11 (S)

av Mikael Damberg (S), Björn Wiechel (S), Ingela Nylund Watz (S), Eva Lindh (S) och Joakim Sandell (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 12,

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 97–99 och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 7, 9 och 10 samt avslår motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkandena 17–20,

2024/25:361 av Adrian Magnusson (S),

2024/25:481 av Mikael Larsson (C),

2024/25:766 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 13,

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:1904 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 2 och 3,

2024/25:2679 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:3184 av Bo Broman och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Bedrägerier används alltmer av gängkriminella för att finansiera köp av narkotika och vapen. Det går snabbt att genomföra digitala transaktioner och det finns ett behov av att försvåra bedrägerier, inte minst mot grupper eller individer som är särskilt sårbara. Ett verktyg för att komma åt bedrägerierna är att möjliggöra en fördröjning av transaktioner, något som även lyfts fram i Bankföreningens åtgärds paket. Vi är även öppna för att bankerna ska ta ett större finansiellt ansvar i de fall där de möjliggör bedrägerier.

Bankerna måste även arbeta för att minimera möjligheten att använda deras tjänster i andra kriminella sammanhang, exempelvis betaltjänster som underlättar vid betalning av narkotika. Vi uppmanar regeringen att se över genomförandet av Bankföreningens frivilliga åtgärds paket och sätta upp ramar för dess utvärdering.

Ett viktigt område att växla upp insatserna på är bekämpandet av ekonomisk brottslighet, penningtvätt och skatteflykt. Den typen av brottslighet undergräver välfärdsstaten, fräter på tilliten och hotar seriösa aktörer på marknaderna. Regeringen måste bl.a. göra en översyn av de branscher där ekonomisk brottslighet och penningtvätt är särskilt framträdande.

Det är även viktigt att se hela kedjan av aktörer, där exempelvis växelkontorens roll bör belysas mer och ytterligare åtgärder eventuellt vidtas. Därtill är det motiverat att se över straffskalan för penningtvätt och skattebrott, för att förstärka den avskräckande aspekten och förtydliga hur samhällsskadlig den kriminaliteten är.

21. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 11 (V)

av Ida Gabrielsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) yrkandena 17–20 och
2024/25:1904 av Gudrun Nordborg m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt
avslår motionerna

2024/25:361 av Adrian Magnusson (S),

2024/25:481 av Mikael Larsson (C),

2024/25:766 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S),

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 13,

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 7,

2024/25:2679 av Sten Bergheden (M) yrkandena 1 och 2,

2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 12,

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 97–99,

2024/25:3184 av Bo Broman och Linda Lindberg (båda SD) yrkandena 1–3
och

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkandena 7, 9 och 10.

Ställningstagande

De senaste åren har det allt oftare larmats om bedrägerier med bank-id. Mer måste göras i form av lagstiftning för att stärka skyddet för konsumenterna mot bedrägerier på betalningsmarknaden. Även befintliga lagar och regler för betaltjänster bör utvärderas för att säkerställa att de är tillräckliga för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden. Lagstiftningen bör också utvärderas i syfte att konsumenten inte ska bära ansvaret för obehöriga uttag, i synnerhet med bank-id, bankdosor och Swish.

De som utsätts för bedrägerier är inte sällan äldre, och många av brottsoffren blir av med alla sina besparingar. Fyra av fem brottsoffer nekas dock någon form av ersättning från bankerna med motiveringen att brottsoffren agerat särskilt klandervärt eftersom de har godkänt överföringar genom mobilt

bank-id. I Storbritannien har man hanterat problemen genom förslag till ny lagstiftning som innebär att kundens bank normalt får ersätta halva summan för bedrägeriet, medan banken som bedragaren flyttar pengarna till får stå för andra halvan. Bankerna måste även offentliggöra statistik över hur många av deras kunder som drabbas av bedrägeri.

Regeringen bör skyndsamt återkomma med förslag till ändringar av betaltjänstlagen utifrån exemplet från Storbritannien. Regeringen bör även återkomma med förslag på lagstiftning som likt den i Storbritannien innebär att bankerna öppet måste redovisa statistik över hur många av deras kunder som blivit bedragna. Regeringen bör också tillsätta en utredning för att se över möjligheterna att lägga ett större ansvar på e-marknadsplatserna för att se till att bedrägerier inte begås där.

22. En hållbar finansmarknad, punkt 12 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 23 och 69 samt

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 37 och

avslår motionerna

2024/25:357 av Markus Kallifatides och Mathias Tegnér (båda S) och

2024/25:2684 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Ställningstagande

Finansmarknaden spelar en viktig roll i den gröna omställningen. Mer kapital måste kanaliseras mot hållbara verksamheter och bort från det fossila. Därför måste den gröna styrningen av finansmarknaden skärpas för att takten i klimat-omställningen ska öka. Det behövs stärkta incitament för klimatanpassning kopplat till finansiell verksamhet. Företag i den finansiella ekonomin måste integrera klimatrelaterade fysiska risker och klimatanpassning i sin verksamhet. Finansiella resurser måste styras från klimatsårbara till klimatorobusta verksamheter. Dessutom finns ett omfattande behov av att kartlägga och hantera finansiella flöden som underminerar klimatanpassningsarbetet såväl i Sverige som i utvecklingsländer med svenskt bistånd. Sverige måste också fortsätta att driva på för integrering av hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2024/25:82 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanksgruppen samt regionala utvecklings- och investeringsbanker 2023 och 2024.

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:60 av Torsten Elofsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kontanter som betalningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:129 av Isak From och Helén Pettersson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en översyn för att bryta upp bankoligopolet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa incitament och stöd för nya och mindre banker att etablera sig på finansmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:130 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa finansmarknadens möjlighet att i flera led sälja skulder och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:145 av Denis Begic (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska genomföra en omfattande utredning av förekomsten av ryska finansiella tillgångar i svenska banker och fonder och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:163 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda huruvida gränsen för anmälningsplikt av blankningspositioner är på en rimlig nivå och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen på sikt bör verka för att offentliggöra innehavet av blankningspositioner och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur marknadsmissbruksförordningen bättre kan implementeras under befintligt regelverk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur offentliggörandet av insiderinformation kan tydliggöras och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:164 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om omfrågeuppgifter enligt kreditupplysningslagen om privatpersoner ska gallras efter en kortare tidsperiod än tolv månader och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:165 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det andra amorteringskravet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:166 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fonder öppet och uttryckligen ska ange fondinnehavets andel av illikvida tillgångar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en utredning om likviditetskrav och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:195 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera befintliga lagar och regler för betaltjänster för att säkerställa att de är tillräckliga för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen bör utvärderas så att konsumenten inte får bära ansvaret för obehöriga uttag, i synnerhet med bank-id, bankdosor och Swish, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag om ändring i betaltjänstlagen utifrån exemplet från Storbritannien och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning som likt den i Storbritannien innebär att bankerna öppet måste redovisa statistik över

hur många av deras kunder som blivit bedragna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:357 av Markus Kallifatides och Mathias Tegnér (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda införandet av en statlig grön investeringsbank för att tillhandahålla billigt och långsiktigt kapital för offentliga och privata investeringar för klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:361 av Adrian Magnusson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka bankers ansvar för att uppfylla krav på ersättning vid bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:372 av Adrian Magnusson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt förmögenhetsregister och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:481 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om övervakningsorgan för illegala penningflöden och att regeringen ska driva denna fråga inom ramen för EU-samarbetet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyldigheten att tillhandahålla platser för dagskasseinsättningar ska gälla alla institut som tillhandahåller betalkonton till företag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att insättningsmöjligheter för privatpersoner ska ingå i begreppet kontanttjänster och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:584 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av sparbankslagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjligheten för sparbanker att ta in externt kapital och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska regelverket för banker behöver ses över i syfte att åstadkomma

en proportionalitet och rimlighet i användningen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:748 av Kristoffer Lindberg (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilka åtgärder som kan vidtas för att begränsa möjligheten för bankerna att kraftigt öka sina räntenettomarginaler och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:766 av Anna-Belle Strömberg och Peter Hedberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka bankernas skyldighet att förebygga och motverka bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:782 av Monica Haider (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett uppdrag till Finansinspektionen att samla in och redovisa könsuppdelad statistik över lånevillkor hos alla kreditinstitut, ge ett uppdrag till Finansinspektionen att analysera kvinnors och mäns förutsättningar på bolånemarknaden samt föreslå adekvata åtgärder samt besluta om en uppdatering av Finansinspektionens föreskrifter om snittränta med ett tilläggskrav om att bankerna ska redovisa denna könsuppdelat, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:813 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att viktiga funktioner såsom åtkomst till vård, läkemedel, myndighetskontakter och pengar kan fungera i ett läge där bank-id eller digital e-legitimation ligger nere under en längre period och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:943 av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka tillgången till kontanter samt en lokal närvaro av banker och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1248 av Louise Thunström (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kontanter som betalningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1384 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det kan underlättas för konsumenter att byta bank och hur

förfarandet för fullständigt bankbyte via fullmakt kan göras och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta krafttag mot bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontantplikt ska råda för livsnödvändiga konsumtionsartiklar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1387 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ytterligare möjligheter till finansiering av bostadsköp och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införande av en bolånemodell för unga och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1418 av Alexander Christiansson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om penningtvätt inom musikbranschen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1486 av Arber Gashi m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ytterligare reformer för att öka konkurrensen i banksektorn och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1622 av Elisabeth Thand Ringqvist (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Finansinspektionen i uppdrag att främja innovation på den finansiella marknaden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1642 av Anders W Jonsson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utjämna risktagandet i företagande så att kreditvärdigheten inte längre beror på var i landet företaget är beläget och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1657 av Karin Sundin (S):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta krav på låneinstitut avseende personliga och enskilda möten vid lån och krediter och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta krav på låneinstitut avseende notiser vid användning av bank-id och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1797 av Linnéa Wickman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att stärka bankernas skyldighet att säkerställa fungerande betalningar som motsvarar allmänhetens behov i såväl normaltids som vid fredstida kriser och under höjd beredskap och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1876 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om olika kunders behov av kontanter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1904 av Gudrun Nordborg m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till en utredning som ser över möjligheterna att lägga ett större ansvar på betaltjänstleverantörer för att stoppa bedrägerier, stärka säkerheten samt ersätta brottsoffren och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att lägga ett större ansvar på e-marknadsplatserna för att se till att bedrägerier inte begås där och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2033 av Mats Green och Anna af Sillén (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda villkor för högre krav och förutsättningar för startande och bedrivande av inkassoverksamhet i kampen mot bluffakturor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2080 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att värna kontanterna i vårt samhälle och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2209 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till bankservice i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2380 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över möjligheten att sälja Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till företagskonto för att kunna starta företag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2516 av Markus Kallifatides m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa efterlevnad av regelverket som följer EU:s betalkontodirektiv, som ger alla bosatta i Sverige rätt till ett bankkonto, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2518 av Malin Björk m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabbutreda och genomföra förändringar av betaltjänstlagen för att ge ideella föreningar enklare tillgång till bankkonto och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra åtgärder för att främja en grön finansmarknad i syfte att öka takten i omställningen och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta att inom EU driva på integrering av hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2622 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge bättre förutsättningar för bolån med rimliga villkor för äldre och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2623 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett statligt startlån för förstagångsköpare och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2627 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att relevanta myndigheter bör ges i uppdrag att föreslå hur finanssektorns arbete med klimatrelaterade risker ska säkras och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2645 av Janine Alm Ericson och Katarina Luhr (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om staten ska ge ägardirektiv till SBAB att erbjuda skräddarsydda hypotekskrediter för energieffektivisering och statliga kreditgarantier för banker som vill erbjuda skräddarsydda hypotekskrediter för energieffektivisering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2646 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att staten ska ge ägardirektiv till SBAB att erbjuda skräddarsydda hypotekskrediter för energieffektivisering och statliga kreditgarantier för banker som vill erbjuda skräddarsydda hypotekskrediter för energieffektivisering, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2679 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om möjligt se över reglerna för anhöriga till PEP och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva fram ändrade regler i EU angående hur anhöriga blir drabbade av att vara anhöriga till en PEP och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2684 av Daniel Vencu Velasquez Castro (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda införandet av en statlig grön investeringsbank för att tillhandahålla billigt och långsiktigt kapital för offentliga och privata investeringar i klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2685 av Tomas Eneroth (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsgränser för bankbyten och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2786 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att sänka amorteringskraven på bostadslån och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2787 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur penningtvättslagen kan förändras i syfte att ensamkommande enskild individ kan få ett eget konto och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2834 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om möjligt lagstifta om att Sveriges kontanter alltid ska kunna användas som betalningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2925 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för personer att öppna bankkonto för barn och ungdomar utan att föräldrarna står för själva kontot och att pengarna dessutom kan låsas till dess att barnet är 18 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2950 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som utvärderar hur utlåningen för bostadsköp till pensionärer kan utvecklas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kreditrestriktionerna snarast bör ses över och det skärpta amorteringskravet slopas i syfte att förenkla inträdet på bostadsmarknaden för fler och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för fler att långsiktigt spara till eget boende och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjliggörande av bosparande enligt tysk modell och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgängliga och robusta digitala finansiella tjänster och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till offline-betalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en öppen infrastruktur för digitala betalningar för att öka transparens och konkurrens samt redundans i det digitala betalningssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2957 av Anne-Li Sjölund m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglera inkassobolagens avgifter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en finansiell beredskap och behovet av förberedelser som syftar till att upprätthålla det finansiella systemets grundläggande funktionalitet även vid allvarliga störningar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3074 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste se över och utvärdera Bankföreningens åtgärds paket för bedrägerier och vid behov komma med förslag på lagstiftning på området och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3075 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett statligt startlån för förstagångsköpare och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3082 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av amorteringskravet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att koppla ränteavdraget till ett amorteringskrav och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om olika amorteringskrav beroende på låntagarens ålder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra en opartisk kontroll av PPM-rådgivning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3083 av Markus Wiechel och Ann-Christine Frohm (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bolån riktade till unga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bolån riktat till förstagångsköpare och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3111 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bankernas ansvar för att bekämpa bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
98. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återbetalningsskyldighet för bankerna och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kontinuerlig information för att förebygga bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3119 av Eric Westroth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och föreslå åtgärder för att förenkla processen för privatpersoner och företag att byta bank, i syfte att minska administrativa hinder och främja konkurrens på bankmarknaden, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3127 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste följa utvecklingen och vidta åtgärder för att minst en miniminivå ska finnas för kontanters användningsmöjligheter, av likvärdighetsskäl men också av krisberedskapsskäl, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3184 av Bo Broman och Linda Lindberg (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtydligande av regelverket kring skärpta åtgärder för kundkännedom avseende PEP och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla tillämpningen av reglerna avseende PEP och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vägledning och utbildning av finansiella institutioner och andra verksamhetsutövare avseende PEP och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3190 av Niklas Karlsson m.fl. (S):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ny statistik över hushållens tillgångar och skulder och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3195 av Mikael Damberg m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör fortsätta utveckla de lokala servicekontoren samt utreda hur Statens servicecenter kan medverka till att möjliggöra mötesplatser mellan finansservice och lokala aktörer i småkommuner utan fysiskt bankkontor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3196 av Mikael Damberg m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda och återkomma med förslag på åtgärder i syfte att stärka konsumenternas ställning och rörligheten på bolåne-marknaden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda och återkomma med förslag på åtgärder i syfte att stärka de ekonomiska incitamenten för konsumenter att ha längre räntebindningstider och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra SBAB:s uppdrag till att genom en effektiv verksamhet bidra till mångfald, konkurrens och prispress på marknaden för bolån, att utreda SBAB:s avkastningskrav i syfte att förbättra konkurrensförhållandena på bolånemarknaden samt att ge SBAB möjlighet att tillhandahålla lönekonton, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ny statistik över hushållens tillgångar och skulder och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ytterligare åtgärder för att motverka ekonomisk brottslighet, bl.a. genom ett tydligare arbete med värdekedjor, och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste göra en översyn av de branscher där ekonomisk brottslighet och penningtvätt är särskilt framträdande och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste se över och utvärdera Bankföreningens åtgärdspaket för bedrägerier och vid behov komma med förslag på lagstiftning på området och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt bereda förslag från den pågående utredningen om

- möjligheten att betala med kontanter för livsnödvändiga varor och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt den pågående utredningen om möjligheten att betala med kontanter för livsnödvändiga varor att också komma med förslag på hur banker respektive offentlig sektors ansvar för att upprätthålla värde-transporterna i kontantkedjan kan regleras och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utvärdera och utreda om det finns anledning att i lag reglera bankernas ansvar att erbjuda privatpersoner tjänsten insättning av kontanter i syfte att stärka kontanternas ställning och tillkännager detta för regeringen.